

MAGYAR POSTA

MEGJELENIK ÉVENKINT NYOLCSZOR
ELŐFIZETÉSI ÁR ÉVI 8 PENGŐ
MŰSZAKI MELLÉKLETTEL 12 PENGŐ

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
I., KRISZTINA-KÖRUT 12. SZÁM.
BUDAI POSTAPALOTA IV. EM. 425.

TELEFON: Kr. 505—97 — MŰSZAKI ÜGYEKBEN: Kr. 505—33

SZERKESZTI ÉS KIADJA A M. KIR. POSTAVEZÉRIGAZGATÓSÁG MEGBIZÁSÁBÓL
A M. KIR. POSTA JOGÁSZ- ÉS MÉRNÖK TISZTIVISELŐI ORSZÁGOS EGYESÜLETÉNEK
SZERKESZTŐ BIZOTTSÁGA.

FŐSZERKESZTŐ: **Dr. ALKÉR SÁNDOR** M. KIR. POSTAFŐIGAZGATÓ

FELELŐS SZERKESZTŐ:

Dr. NAGY SÁNDOR

M. KIR. POSTATANÁCSOS.

TÁRSSZERKESZTŐ:

PETAINEK JÓZSEF

M. KIR. POSTAFŐMÉRNÖK.

Munkavédelem.

Irta: CSATTH BÉLA.

m. kir. postafőigazgató, n. m. v. központi vezető.

I.

Ha életünk színpadán lejátszódó eseményeket látószemmel vizsgáljuk, lehetetlen, hogy észre ne vegyünk bizonyos jellegzetes eseményeket, amelyek — tűzcsóvaként fel-felbukkanva — lángbaborulással fenyegetik a nemzeti társadalmak békéjét.

Ha megkíséreljük a kulisszák mögé pillantást, feltárul előttünk ezen események eredője, epicentruma, a szálak minden egyes esetben ugyanegy középpontba vezetnek — Moszkvába.

Hol Anglia mérhetetlen gazdaságu iparának frontján — felidézve a mult évi nagy sztrájkot —, hol Ázsia titokzatos gomolygásban vergődő milliós népének, a Mennyei birodalomnak önmagát marcangoló harcában; hol meg közvetlen szomszédságunkban vetnek lángot — ki-robbantva a bécsi júliusi forrongást, hol egyebütt ölt testet Moszkva aknamunkája.

A legravaszabbul kieszelt támadások, amelyek — méltóan korunk ezen legtitokzatosabb sphinxének alattomoságához és vadságához — azon a ponton támadnak, amelyen legmegsebezhetőbb a polgári társadalom: *a munka terén*; tudva, hogy csakis az életfakasztó munka az egyedül járható út, amely meggyógyíthatja a világháború, de még inkább a forradalmak ütötte sebeket és hozhat megnyugvást a lelkekbe.

Az élet megnyilvánulásai is az utóbbi évtizedek során gyökeresen megváltoztak. — Életszükségleteink gyarapodása, a termelés, elosztás, közüzemeink, miként a világítás, víz, vasút és posta bonyolult mechanizmusa, *melyeknek egyedüli éltetője a munka*, mind-mind korszerű védelmi intézkedéseket igényelnek Moszkva galád támadásaival szemben.

A kiszámíthatatlan veszély, amely a közüzemek szünetelése következtében a lakosságot, — tehát a közt — fenyegeti, az államok sorsáért

felelős vezetőket arra készítette, hogy a minden pillanatban fenyegető veszély ellenszeréül oly szervezetet létesítsenek, amely hivatott arra, hogy a fenyegető veszedelmet elhárítsa.

Erre alkalmas szervezetnek a munkavédelem (Technische Nothilfe) látszott, melyet az egyes államokban (Németország, Dánia, Norvégia, Svédország, Franciaország, Anglia, Svájc, Olaszország, Spanyol- és Lengyelország, valamint Ausztria) többnyire hasonló formában és módon, de mindenütt ugyanazon céllal meg is szerveztek. — A szervek eddigi fennállásuk ideje alatt a cél elérésére mindenütt alkalmasaknak bizonyultak.

II.

Magyarországon a Nemzeti Munkavédelem a magyar állam hivatalos szerve. — Célja a közüzemek, valamint a létfenntartásához nélkülözhetetlen közérdekű üzemek és munkálatok zavartalan működésének biztosítása, illetve azok veszélyeztetése esetén a szükséges munkák elvégzése, nemkülönben a munkaeszközök ellen irányuló támadások elhárítása. — Hivatása kiterjed az elemi csapások elleni védekezésre is, sőt feladata lehet az is, hogy zavargások idején a törvényes rend és közbiztonság fenntartásában közreműködjék.

A nemzeti munkavédelem minden politikától és pártbefolyástól mentes társadalmi szervezet, melynek semmi más célja nincs, mint az, hogy az összlakosság létérdekeit a veszélyeztető zavarok idején a végpusztulástól megóvja. — A m. kir. belügyminiszter legfőbb felügyelete és irányítása alá tartozik és e minisztérium kebelébe tartozó közbiztonsági osztály keretében, mint ennek alosztálya fejt ki tevékenységét.

A szervezet következőképen tagozódik:

1. Budapest székesfőváros és közvetlen környékének munkavédelme;
2. egyes törvényhatóságok, fontosabb ipari gócpontok és bányák, — valamint
3. közérdekű közüzemek munkavédelme.

Az egyes működési területeken n. m. v. hivatalok (kirendeltségek) látják el a teendőt.

A n. m. v. hivatalok az illetékes törvényhatóság első tisztviselőjével, illetőleg az illetékes elsőfokú rendőrhatalóság vezetőjével egyetértőleg járnak el. Feladatuk: működési területük beszerzése, a tagok nyilvántartása, valamint a munkábaszólítás előkészítése és esetleges végrehajtása.

A hivatalok működési területe a járásoknak megfelelő n. m. v. körzetekbe van beosztva, melyeknek vezetését a hivatalvezetők által megbízott körzetvezetők látják el, akik ezirányú ténykedésük közben a főszolgabíróval egyetértésben járnak el. — Egyes körjegyzőségek (esetleg több is) n. m. v. alkörzeteket alkotnak, amelyek élén az alkörzetvezetők állanak, akik hasonló módon az illetékes jegyzőkkel karöltve járnak el; feladatuk, a tagok beszerzésénél, nyilvántartásánál, valamint a munkábaszólítás előkészítésénél és esetleges végrehajtásánál való közreműködés.

A n. m. v. szervezése és tagjainak kiválasztása *nyílt toborzás és önkéntes vállalkozás* alapján a n. m. v. hivatal-, körzet- és alkörzetvezetők által, társadalmi úton történik.

Ha a szervezetnek igénybevétele szükségessé válik, a szervezet tagjait munkába szólítja, ami rendszeren írásbeli felhívás útján történik.

A gyülekező helyeken a bevonult n. m. v. tagok beosztásukról értesülnek, amelynél a tagok alkalmasságát és képzettségét veszik figyelembe. — Alakalmazásuk — felvételük alkalmával vállalt kötelezettségük alapján — vagy lakóhelyükön, a vármegye területén, avagy az ország területén bárhol történik.

Minden munkába szólított n. m. v. tagot igazolvánnyal látnak el, amelynek alapján feladatszerű működésük ideje alatt hatósági közegeknek kell őket tekinteni és mint ilyenek büntetőjogi védelem alatt állanak.

A szervezet tagjai munkábalépésük ideje alatt megfelelő díjazásban részesülnek, úgyszintén baleset és betegség esetére egyetemlegesen biztosítva vannak.

Ha a nemzeti munkavédelem igénybevételének szükségessége megszűnik, a munkábaszólított tagok leszereltetnek és visszatérnek rendes foglalkozásukhoz.

A szervezet működése a legapróbb részletekig tervszerűen elő van készítve és állandó ellenőrzés alatt áll.

III.

Ezekután szólnom kell arról, hogy a *m. kir. postánál* miként történt a n. m. v. intézmény szervezése, illetve, hogy az mi módon illeszkedik be az általános keretekbe.

A m. kir. posta a n. m. v. kötelékében önálló egységet képez és annak n. m. v. szervezete közvetlenül kapcsolódik a központi vezető személyén keresztül a belügyminisztérium VII., n. m. v. osztályához.

Tagozódása teljesen azonos a posta szervezeti tagozódásával. — Van tehát a vezérigazgatóságnak, a központi számvevőségnek, a központi hivataloknak, az igazgatóságoknak, a műszaki felügyelőségeknek, a kincstári és a postamesteri postahivataloknak n. m. v. csoportja.

A székesfővárosi nagy kincstári személyzetre tekintettel Budapesten a m. kir. posta n. m. v. szervezete az üzembiztosításról, vagyis a postahivatalok megvédéséről is tartozik gondoskodni. — Ennek megfelelően minden egyes nagyobb postai objektumban épületvezetőség működik, amelynek feladata az épület biztonságáról való gondoskodás. — Vidéken azonban ezt a szolgálatot a vármegyei n. m. v. hivatalok, illetve ezeknek alsóbb szervei látják el és szükség esetén úgy a kincstári, mint a postamesteri postahivatalok segítségért a nemzeti munkavédelem helyi szerveéhez (n. m. v. hivatal-, körzet-, alkörzetvezető) forduljanak.

Fontos érdeke a postai vezetőknek, hogy a n. m. v. szervek vezetőivel már most — hogy úgy mondjam a nyugalmas időben — megismerkedjenek.

A székesfővárosban és vidéki nagyobb városokban, ahol több postahivatal működik a szükséghez képest a kisebb postahivatalok működését szüneteltetjük.

A m. kir. postánál a kincstári személyzetet mondhatni már teljesen beszerveztük, a postamesteri hivatalok beszerzése is a rovancsolásokkal kapcsolatban folyamatosan halad előre, amikor is a rovancsoló biztosok a távirda vagy távbeszélővel egyesített postamesteri postahivataloknál, megfelelő kioktatás mellett, a beszervezést végzik.

A beszervezett tagok száma már 11.078.

Ez a hatalmas szám (a nagy létszámapasztás után) azt mutatja, hogy a m. kir. postának hazafias érzéstől átítatott személyzete megértéssel fogadta a Haza hívószavát, amikor őt az építőmunkához hívta és kész örömmel lép be a n. m. v. szervezetbe.

Büszkén jelenthetem ki, hogy személyzetünkben meg is volt mindenkor a szolgálathoz hű kötelességteljesítés, mert amikor 1923. év augusztus havában a közvetlen szomszédban lobogott a sztrájk tüze (vasúti mozdonyvezetők), személyzetünk akkor is megőrizte higgadtságát, sőt ahol lehetett és arra szükség volt, a veszedelem tovaterjedésének meggátlásában becsülettel részt is vett.

Nincs semmi kártevő hatással személyzetünkre az a körülmény sem, hogy a szomszéd szocialista Ausztriából elég gyakran hallunk postai körökből sztrájkmozgalmakról.

A munkavédelem szervezése terén előljár Németország, második helyen vagyunk mi magyarok, mert minálunk — felismerve annak jelentőségét és óriási horderejét — egyrészt az állami igazgatás révén, másrészt, mert az ország lakossága a n. m. v. nagy rendeltetését átérezte, olyan erős fejlődést ért el, hogy nincs okunk félni attól, hogy valaha a Csonkahazában a romboló elemek fejüket felüthessék és a létfenntartáshoz szükséges közüzemek működését valamikor megakadályozhassák.

Óvatosságra azonban mindig szükség van. — Az éber figyelőnek mindig őrhelyén kell lennie!...

A hivatalos levelek viteldíjának ügye nálunk és Európa egyes országaiban.

Irta: VASITSEK GYULA, postatanácsos.

A postai problémák egyik érdekes ága a hivatalos levelek szállítási ügye.

Volt idő, amikor majdnem minden posta ingyen teljesítette ezt a szállítást. Egyes európai államok már régen lerázták magukról a díjmentes szállítás terhét (Anglia, Svédország), a magyar, a német és osztrák posták azonban csak a háború után szüntették meg a portómentességet. Erre vonatkozólag azonban nálunk tárgyalások már régen, még a háború előtt folytak.

Jelen cikk keretében vázolni kívánjuk, hogyan jutott el a magyar posta a jelenleg is érvényes átalányozási rendszerhez és röviden tájékoztatást kívánunk nyújtani Európa néhány országában most érvényes eljárásról.

Az 1921. évi XXI. t.-c. fontos mérföldkő a magyar posta életében. Ez a törvény ugyanis megszüntette a portómentességet és lehetővé tette azt, hogy a posta szolgálataiért kivétel nélkül mindenki részéről, aki használja, ellenszolgáltatásban részesüljön és véget vetett annak a kinövésnek, amely a portómentesség örve alatt végeredményében a posta anyagi helyzetét érzékenyen érintette. A portómentesség az idők folyamán tudvalevőleg annyira elfajult, hogy már minden kis egyesületke,

amely a jótékonyság cégére alatt alakult, vagy amely valamilyen állami vonatkozást tudott programjába illeszteni, élvezte azt vagy legalább is jogot formált reá. A portómentesség olyan terjedelművé vált, hogy egész külön postai tudományággá fejlődött s azt a postatisztviselőt, aki a portómentesség labirintusában kiismerte magát, tudósnak tekintették.

A statisztika szerint Magyarország a háború előtt második helyen állt Európában a portómentes levelek számát illetőleg. A díjmentesen szállított levelek a háború előtt az összes levélküldeményeknek 15, míg a háború alatt már 30%-át tették ki.

A portómentesség kinövéseinek megszüntetésére való törekvés mellett a postának az összeomlás utáni nehéz pénzügyi helyzete és az az elv, hogy a postának mint üzemnek saját jövedelméből kell megélnie, — adta meg a portómentességnek a kegyelemdőfést.

Amikor a portómentesség megszüntetésének terve köztudomásúvá vált, a rohamok annak fenntartása érdekében minden oldalról megindultak; a vezetőségnek hosszas és kemény küzdelmeket kellett kiállania a cél elérése érdekében. Azonban a küzdelem eredményre vezetett és ennek látható gyümölcse az 1921. évi XXI. t.-c.

A törvény alapján 1921. évi július 1-én történt az áttérés a kötelező bérmentesítésre.

A törvény végrehajtását, az érdekeltek szempontjait is tekintetbe véve, a kereskedelmi miniszter a hivatalos bélyegek rendszeresítésével kívánta megvalósítani. A rendszer lényege abban állott, hogy az állami és állami átruházott hatáskörben működő közigazgatási szervek a szállításra feladott küldemények díját külön erre a célra rendszeresített „Hivatalos bélyeg”-gel rótták le. Az egyéb címen portómentességet élvezők a kedvezmény megszűnése után küldeményeiket a rendes tarifa szerint közönséges postabélyeggel tartoztak bérmentesíteni.

A hivatalos bélyeggel egyidejűleg a posta, — külső behatásra, — a hivatalos levelekre nézve bizonyos fokú kedvezményes levél díjszabást is rendszeresített.

Nemsokára azután megindult az önkormányzati hatóságok részéről a hivatalos bélyegek ellen az ostrom, melynek célja a portómentesség visszaállítása volt. Az ellenőrzés nehézsége, a hivatalos bélyegek használatával járó munkatöbblet, a bélyegek alkalmazásával járó nehézkesség voltak a főérvek. Az önkormányzati hatóságok ostromát az állami hatóságok is támogatták s mivel a portómentesség visszaállításáról a törvény miatt többé szó nem lehetett, az átalányozás jelszava jutott előtérbe. Három javaslat is került ez alkalommal tárgyalásra: *a)* a hitelezés. Minden igényjogosult a küldeményeket két példányban kiállított jegyzék mellett adta volna fel. A postahivatal a díjakat a jegyzékbe írta volna és a hó végén a jegyzék egyik példányát az igazgatósághoz terjesztette volna fel. Az adatokat tárcánként az igazgatóság állította volna össze s a díjaknak könyvi átírás útján való megtérítéséről a központi számvevőség gondoskodott volna; *b)* az átalányozás, melynek alapja lett volna a multban bizonyos időben vásárolt hivatalos bélyegek összértéke, figyelemmel az időközben azóta beállott tarifaváltozásokra. Az így megállapított összeghez 20% díjtöbblet járult volna forgalom növekedése és a posta munkájának szaporodása címén; végül *c)* a nagyforgalmú állami hivatalokra nézve az előbbi pontban ismertetett átalányozás bevezetése, a kisforgalmúakra nézve pedig a hivatalos bélyeg meghagyása.

Ezeket a terveket el kellett ejteni. Az *a)* alatt vázolt hitelezés esetén ugyanis a posta csak hónapok, sőt az adminisztrációs nehézségek és lassúságok miatt évek mulva jutott volna az öt megillető díjakhoz, ami a posta üzleti mérlegét kedvezőtlenül befolyásolta volna; ezenfelül pedig még nagy kamatveszteségeket is szenvedett volna. Az átalányozásnak a *b)* pont alatt leírt módja, nevezetesen a bizonyos időkben végzett bélyegvásárlások alapulvétele, a vásárlások ötletszerűségénél fogva, nem volt elfogadható a reális számítás alapjául. A *c)* alatt jelzett vegyes mód bevezetése pedig csak a kezelést komplikálta volna és a postát szükségtelen munkával terhelte volna meg.

Egy minisztertanácsi határozat szerint a kérdést végre is a díjatalányozás elve alapján kellett megoldani. Hosszas tárgyalások és több miniszterközi értekezlet megtartása után a posta 1924. évi július 1-én életbe léptette a hivatalos levelekre nézve a még jelenleg is érvényes átalányozási rendszert, amellyel egyben megszűntek a hivatalos levelekre nézve megállapított különleges súlyfokozatok is. Sikerült a postának elérnie azt is, hogy szolgálataiért megfelelő díjazásban részesüljön annak ellenére, hogy az átalánydíj megállapításának alapja nem a szigorúan vett tarifa, hanem egy átlagszerű adat, vagyis a távolsági forgalomban váltott 40, illetőleg 20 gr-os közönséges levél díja. A gyűjtött statisztikai adatok szerint a hivatalos levelek átlagos súlya ugyan 20 gr-on felül van, így a posta kárára talán bizonyos tarifális díjkülönbözetről lehetne beszélni. Ez a különbség azonban csak látszólagos és azt az egységes alapidíj kiegyenlíti az által, hogy az átalány mellett feladott levelezőlapért és nyomtatványért, tehát a díjkezdményes küldeményekért, amelyeknek tarifális díja kisebb, mint az alapul szolgáló levél díja, a posta szintén a 40, illetőleg 20 gr-os levél díját számítja fel. Ez a különbség nagy volt különösen addig, amíg a hivatalos leveleket 2 kg súlyig lehetett feladni. Most azonban, hogy a hivatalos levelek súlyhatára szintén csak 500 gr., lényegesen csökkent.

Az átalányozásra vonatkozó alaprendelet szerint az átalánydíjak megállapításának alapját a távolsági forgalomban váltott 40 gr-os levél tarifális díja képezte. Amikor az ezen az alapon készült első kiszabás eredménye az egyes érdekelteknek tudomására jutott, minden oldalról felszólalások történtek azért, mert az átalány — a felszólalók szerint — sokkal magasabb volt, mint az előzőleg havonta vásárolt hivatalos bélyegekért fizetett összeg. Az az ismert körülmény, hogy pénzünk értékének ebben az időben bekövetkezett rohamos esése a folytonos tarifaemeléseket vont maga után, amelyeknek hatása csak a következő vagy azutáni hónap bélyegvásárlásainál éreztette hatását, — magyarázza meg a felszólalás tárgyát képező különbséget. Az ilyen szellemben adott felvilágosítások ellenére is az érdekeltek nem szűntek meg az átalány — nézetük szerint — magas voltát tovább is kifogásolni és kérni az alapegység leszállítását. A posta eme kívánság teljesítését a pénzügyminisztérium folytonos sürgetése és a takarékosági bizottságnak azon kifejezett kívánsága folytán, hogy a posta és az érdekeltek közötti ütközőpontokat minden körülmények között ki kell egyenlíteni, honorálta és ennek alapján 1926. július 1-én a 40 gr-os súlyalapról a 20 gr-osra tért át.

Az átalány első megállapítása az 1923. évi március és október hónapjának 2—2 hetében gyűjtött statisztikai adatok alapján történt. A későbbi díjmegállapítás alapját az 1925. évi január, április, július és

október havi adatok képezik, úgyhogy a 4 hónap adata összeadva és az összeg 4-el osztva adja a hivatalos levelek és a különleges szolgáltatások havi átlagát, amelyet a 40, illetőleg 1926. július 1-től kezdve a 20 gr-os levél és a megfelelő szolgáltatás tarifális díjával szorozva, megkapjuk az egy hónapra esedékes átalánydíjat.

Az 1926. évi adatok feldolgozása és az átalánynak ezek alapján való új megállapítása, illetőleg revíziója most van folyamatban. Tekintettel a megállapodott viszonyokra és a több éven át szerzett statisztikai adatokra, most már azzal a kérdéssel lehetne foglalkozni, hogy az állandó adatgyűjtés helyébe a kémpróbaszerűen elrendelt időnkénti adatgyűjtés lépjen.

A posta szempontjából a díjatalányozást egyenesen hátrányosnak mondhatjuk. Az egész országra kiterjedő statisztikai adatgyűjtés nehéz; a tévedések könnyen fordulnak elő, amennyiben az adatok feljegyzése igen könnyen elmaradhat. Az adatok feldolgozása, az átalány megállapítása, nyilvántartása és beszedése sok olyan több munkát ró a postára, amely teljesen elesik a kötelező bérmentesítés behozatala esetén. De nem előnyös azért sem, mert a posta legtöbb esetben csak késedelmesen jut az öt megillető díjakhoz s így érzékeny kamatvesztést szenved. Viszont a hivatalos levelezés számának növekedése csak az új megállapításnál válik érezhetővé s így e téren időközi veszteségek állhatnak elő, mert az átalány új megállapítása — figyelemmel a költségvetési hitelekre, — csak költségvetési évenként történik és sem forgalom emelkedés sem más címen időközben az átalányt szabályozni nem lehet.

Az átalányozás főleg az abban részt vevőkre előnyös. Nem kell bélyeget venni, kezelni és a küldeményekre felragasztani, a küldeményeket mérlegelni, a bélyegszámadásokat ellenőrizni, a közvetlen alantás szerveknek bélyeg-, illetőleg postahitelt kiadni stb. és lehet majdnem úgy levelezni, mint a portómentesség napjaiban történt.

Tény az, hogy az átalány bevezetésével az állami hatóságoknál személyzet (kb. 280 munkaerő) megtakarítást lehetett elérni. Ennek a körülménynek latba vetése vezette a takarékosági bizottságot akkor, amikor az átalányozási rendszer fenntartása mellett tört pálcát annak ellenére, hogy úgy a posta, mint a pénzügyminisztérium is az átalányozás megszüntetését kívánta.

A legközelebbi lépést, amelytől a helyzet teljes tisztázását várjuk, a bérmentesítő gépek rendszeresítésében látjuk. Ha a nagyobb levelezéssel bíró állami szervek ilyen gépeket fognak használni, a kisebb forgalmúak pedig vagy a bélyeggel való bérmentesítésre, vagy a díjelőlegzés rendszerére fognak áttérni, a posta elérheti azt az ideális célt, hogy minden szolgáltatásáért a megérdemelt és jogos ellenszolgáltatásban a maga idejében részesüljön.

Nézzük ezek után milyen a helyzet a hivatalos levelek szállítási ügye terén Európa néhány országában.

Az angol posta 1883-tól 1904-ig a hivatalos levelekre és csomagokra „Official”, illetőleg „Government Parcels” felülnyomással és a hatóság nevét feltüntető nyomtatással ellátott bélyegeket használt. A bélyegeket az igényjogosultaknak a bélyegszétosztó hivatal először ingyen, később azonban a megfelelő ár lefizetése ellenében adta ki.

1904-től kezdve a központi állami hatóságok és a londoni, edinburghi és belfasti departementok a belföldre, a *távolsági forgalomba*

szóló hivatalos levelekre a levél hivatalos jellegét feltüntető különleges gummibélyegzők lenyomatát használják. A leveleket vagy a posta gyűjti össze, vagy pedig azokat a kijelölt postahivatalnál kell feladni. A postahivatal ezeket a leveleket egy különleges „Official Paid” (hivatalból fizetve) feliratú kelti bélyegző vörös színű lenyomatával látja el és hivatalosoknak csak azokat a leveleket tekinti, amelyeken ez a bélyegző lenyomat rajta van. Az említett szervek részére szóló levelek viteldíj fizetése alól mentesek. A posta időközönként statisztikai felvételek alapján állapítja meg a díjat, amit az érdekeltnek fizetnie kell.

Az előbb említett hatóságok által, vagy azok részére *helybeli* hivatalos levelek csak külön erre a célra az államnyomda által az illető hatóságok számára előállított borítékokban adhatók a díj leróvása nélkül postára. A boríték bal felső sarkán keresztben fekszik a záradék, mely az érdekelt hatóság nevét is feltünteti, az alsó bal sarkán pedig felirat van, hogy kézbesíthetlenség esetén kinek kell a levelet visszakézbesíteni. A boríték hivatalos jellegét adja a jobbsarok felső részében levő körbélyegző alakú, „Official Paid” köriratú és a közepén az angol koronát viselő nyomás. A boríték előoldalát kivágni és más borítéokra felragasztani nem szabad. A boríték előállítására az érdekelt hatóság megrendelésére a postavezérgazgatóság ellenőrzése mellett történik. A hatóságok a borítékok árát, amelyből bizonyos százalék roncsolás és elkallódás címén levonásba kerül, a postának fizetik meg s ez az összeg képezi a szállítási díjat.

A külföldre szóló hivatalos leveleket és minden bel- vagy külföldre szóló hivatalos csomagot rendes postabélyeggel kell bérmentesíteni. A bérmentesítés céljára a posta rendes bélyeget ad át a hatóságoknak utólagos lefizetés ellenében. 1923-ig a posta az így kiszolgáltatót bélyegek névértékénél és a statisztikai adatok alapján a belföldi levelekre nézve megállapított díjából 25% engedményt adott, mely kedvezményt azonban 1923-ban megszüntette.

Ausztriában a portómentesség 1925. évi január 1-én szűnt meg. Az erre vonatkozó törvény azonban az osztrák nemzeti bank portómentességét fenntartotta. A portómentesség megszüntetésével egyidejűleg az átalányozási rendszert vezette be. A rendszerben a szövetség, a tartományok, kerületek és községek hatóságai és hivatalai, valamint az anyakönyvvezetéssel megbízott hivatalok vesznek részt, a részvétel azonban nem kötelező. A részvételi szándékra vonatkozó bejelentést a helybeli postahivatalnál kell megtenni. A részvétel feltétele az, hogy az illető szerv évenként legalább 300 közönséges levélpostai küldeményt adjon fel. Az osztrák posta az átalányozásból kizárja a monopoliумokat és a szövetségi üzemeket (dohány, só, állami sorsjáték, lőpor és robbanószer, erdő, mezőgazdasági és bányászati üzem, államnyomda, pénzverő, állami színházak), a vasútak és a tartományok, járások és községek jövedelmezőségre berendezett vállalkozásait.

Az átalányozás kiterjed a belföldi közönséges levelekre, az ugyanakkor rendszeresített ajánlás nélküli tértivevényes levelekre és levelezőlapokra, míg a külföldre szóló összes postai küldeményeket szabályszerűen bérmentesíteni kell. A vonatkozó rendelet kimondja azt, hogy amennyiben valamely hivatal az átalányozás alá nem tartozó más levélpostai küldeményt rendszeresen és tömegesen ad fel, évdíj megállapítása céljából a posta vele külön megegyezést köthet.

Az átalánydíj kiszámításához a posta $\frac{1}{4}$ évenként januárban, áprilisban, júliusban és októberben adatot gyűjt, mely célra az igényjogosultaknak számláló lapokat ad ki. Ezekbe a küldemények díjazására befolyással bíró súlyfokozatot a feladó feljegyzi és a küldeményeket a számlálólappal együtt a felvevő tisztviselő kezéhez feladja. Amennyiben valamely résztvevőnél feltűnő forgalomváltozás fordulna időközben elő, akkor az érdekelt kérésére, vagy a posta rendelkezésére új számlálásnak van helye. A számlálás évét követő időben életbelépő tarifaváltozást a posta a következő hó 1-től oly módon érvényesíti, hogy az évdíjat abban az arányban emeli fel vagy szállítja le, amilyen a százalékos arány az új tarifa szerinti 20 gr-os levél díja és az előző tarifa szerinti ilyen levél díja közt. Az évdíj minden $\frac{1}{4}$ év utolsó hónapjának 10-ig esedékes. Azt, aki a díjat az esedékesség havának végéig egyszeri felszólításra nem fizeti meg vagy róla olyan cselekményt állapítottak meg, amely a posta kárára helytelen adatfelvételt *célzott*, az átalányozás kedvezményéből kizárja. Ha pedig valamelyik érdekelt a számlálás évében 300-nál kevesebb átalányozott küldeményt ad fel, a következő évben már nem lehet tagja a rendszernek.

Az átalányozással egyidejűleg az osztrák posta életbeléptette a közönséges tértivevényes hivatalos levelet, melynek díját az átalánydíj szempontjából a levél rendes díja és a tértivevény fél díja képezi. A postai feladókönyv használatát a posta csak ezekre a levelekre írja elő.

A portós levelek díját a címzett hatóságnak vagy hivatalnak a kézbesítés alkalmával kell azonnal kifizetnie, de külön kérésre megengedhető a havonként utólagos kiegyenlítés is.

A hivatalos portóköteles levelekért címzett féltől az egyszeres, pótdíj nélküli viteldíjat szedik be.

A német posta a portómentességet 1920-ban szüntette meg. A megszüntetés után a hivatalos bélyegeket rendszeresítette, 1923. évi október hó 1-én azonban az állami hatóságokra nézve a hivatalos bélyeg használatát megszüntette és az átalányozási rendszert vezette be.

A rendszerbe csak azokat a hatóságokat vette fel, amelyek fenntartási költségeit az államháztartás viseli, míg azokat, amelyek csak közvetve végeznek állami funkciót (pl. a községeket) kizárta.

Az átalányozás a távolsági forgalomban váltott közönséges és ajánlott levelekre, levélpostával továbbítandó kis csomagokra (Päckchen), értéklevelekre, postai megbízásokra, utánvételes levelekre és tértivevényes levelekre terjed ki. Az utánvételes leveleknél és postai megbízásoknál az átalányozás a levél továbbítási díját és az utánvételi, illetőleg megbízási összeg beszédési költségeit, valamint a poste restante leveleknél a hivatalban való megőrzés külön díjait foglalja magában. A német posta az átalányozásból kizárja a helyi és a külföldre szóló összes küldeményeket. Azok a küldemények ellenben, amelyek a feladási helynek politikai határain kívül fekvő olyan helyekre szólnak, ahová a feladó hatóság székhelyén lévő postahivatal kézbesít, (külkézbesítőkerület), átalányozva adhatók fel. Ugyanazon a helyen levő több címzett részére szóló leveleket egy közös borítékban elhelyezni nem szabad. Olyan küldeményeket, amelyeknek viteldíjaival az államot megterhelni nem lehet „Portopflichtige Dienstsache” záradékkal kell feladni.

Az átalányozott küldeményekre „Frei durch Ablösung Reich” záradékot, amely irott vagy nyomtatott lehet, — és ez alá az állami címet is

magában foglaló hivatalos pecsét lenyomatát kell alkalmazni. Az állami címer nélküli pecsétlenyomat érvénytelen; ha pedig a pecsétlenyomatból a feladó hatóság neve nem tűnik ki, akkor azt a lenyomat alatt kézírással vagy külön bélyegző lenyomatával kell feltüntetni. Az átalányozási jogosultság ismertető jelét általában az képezi, hogy az illető hatóság vagy hivatal jogosult-e pecsétjében az állami címert használni.

Az átalány megállapítására az első statisztikai adatokat az 1923. évi október és 1924. évi március hónapban gyűjtötték. Az adatgyűjtés ideje alatt az összes átalányozott küldeményeket a postahivatalnál, vagy ha több hivatal van, az érdekelt hatóság és a posta által közösen megállapított hivatalnál tisztviselő kezéhez kell feladni, egyuttal köteles minden résztvevő az átalányozás alá eső küldeményeket átalányozva feladni, tehát azokat az adatgyűjtés kikerülése végett bérmentesítve postára adni nem szabad. Az adatgyűjtés ideje alatt az átalányozási záradék alá fel kell jegyezni a küldemény viteldíját; ha egynél több levél kerül egy hatóság részéről feladásra, feladó köteles az összes viteldíjat feltüntető jegyzéket a postahivatalnak átadni. A levélre feljegyzett összeget a felvevő tisztviselő felülvizsgálja, ennek jeléül a felvett levél záradéka alá a kézjegyet alkalmazza és az összeget külön erre a célra szolgáló jegyzékbe bevezeti. A jegyzékeket a főpostaigazgatóságok kapják meg, amelyek azután az adatokat miniszteri tárcánként külön-külön kimutatásba foglalják és a postaminisztériumba terjesztik fel, amely az érdekeltekkel leszámol.

Svájcban a portómentesség jelenleg is fennáll s a postatörvény sorolja fel azokat a hatóságokat, amelyek annak élvezetére jogosultak. Ugyancsak a postatörvény különleges megkülönböztető jellel ellátott portómentességi bélyegeket „Timbres de franchise” rendszeresített bizonyos intézetek, társulatok és egyesületek részére, amelyek szegények felsegítésével foglalkoznak vagy ehhez hasonló jótékonyági célt szolgálnak. Azok a testületek, amelyek ilyen bélyegekre igényt tartanak, kötelesek levelezésük nagyságát egy hónapi forgalmukat felölelő statisztikában kimutatni. A különleges bélyegeket más célra, mint a szóbanlevő küldemények bérmentesítésére, felhasználni nem szabad.

Az új postatörvény a portómentességet szűkebb korlátok közé szorítja.

A hivatalos postai küldemények Svédországban 1873-ig portómentességet élveztek, 1874-től azonban ez a kedvezmény megszűnt.

A megszüntetés alkalmával abból a célból, hogy a hatóságoknak engedélyezett azzal a joggal, amely szerint küldeményeiket a kincstár költségén szállíttathassák, visszaélések ne forduljanak elő, a posta különleges szolgálati (timbres de service) bélyegeket rendszeresített. Az igényjogosult feladó a küldeményeket ellenőrzési (posta) könyvbe írta be, a posta az esedékes díjakat abba bejegyezte, hogy érdekelt azokat utólag megfizesse. Ezt az eljárást 1911-ben oda módosították, hogy feladónak postakönyvet használnia többé nem kellett, hanem csak a posta által összeállított portó (viteldíj) számlát kellett elfogadási záradékkal ellátnia, míg az esedékes díjakat felettes hatósága vagy az államkincstár fizette meg. A szolgálati bélyegeket mindkét esetben a posta ragasztotta fel, de ha feladó maga kívánta felragasztani, a bélyegeket nyugta ellenében neki kiszolgáltatták, azok értékét pedig terhére irták.

Ez az eljárás nem bizonyult eléggé alkalmasnak. A postakönyvek

vezetése nehézkes volt, a postapénztárakra terhet rótt az, hogy kétféle bélyeget tartsanak raktáron és tartalékban s ezenfelül a bélyegek előállítására a postának költséget okozott. Ezek az okok, de legfőként a munka, amelyet az egyes küldemények díjazása és felbélyegzése a postától megkívánt, késztették a svéd postát annak mérlegelésére, hogy nem lehetne-e jobb és kevésbé terhes eljárást meghonosítani. Miután az évek hosszú során szerzett statisztikai adatok azt igazolták, hogy a hivatalos küldemények díja állandóan arányban áll a nem hivatalos küldemény díjával, 1920. évi július 1. óta új eljárást léptetett életbe a svéd posta. Ennek fő elvei a következők:

A belföldi hivatalos küldeményeket többé nem díjazzák a tarifa szerint és bélyeget sem ragasztanak rájuk, hanem az egyes érdekelt hatóságok által fizetendő díj az egész bélyegelés bizonyos százalékában van megállapítva. Az arányszámot közös egyetértéssel a postavezérigazgatóság és az érdekelt hatóság, illetőleg a hatóságok legnagyobb része nevében a kincstár, állapítja meg. Az arány megállapítása adott esetekben az uralkodónak döntés végett előterjeszhető. Ez a percentuális szám hatóságokként különböző.

A postának fizetett ez a díj magában foglalja a külföldre szóló küldemények díjait is, amelyek bérmentesítésére használt bélyegekről a számvevőség számol el. A visszaélések elkerülése céljából a feladó hatóságok nevét a cím oldalon nyomtatott szöveggel kell feltüntetni, ami a küldeménynek a hivatalos jelleget megadja. Ha az a felírás kézírással történt, a feladó köteles azt aláírásával hitelesíteni.

Ezt az eljárást úgy a posta, mint az érdekelt felek egyszerűnek és praktikusnak találták és az úgy a posta, mint az igényjogosultak munkáját lényegesen csökkentette.

Ebből a kis tallózásból is láthatjuk, hogy a hivatalos küldemények díjazásának kérdése majdnem mindenütt ugyanazokkal a nehézségekkel találkozunk. A megoldás a legtöbb helyen a díjatalányozás terére vezet. Véleményünk szerint azonban a kérdés legigazságosabb és legtökéletesebb megoldása, mint azt előbb is említettük, a bérmentesítőgépek használatának a díjelőlegezés rendszerével való kombinálása lenne. Ez a rendszer, a hivatalokat — tekintve, hogy minden egyes levél díját meg kell fizetniük — takarékosagra szorítaná, a postát pedig minden egyes feladás alkalmával a megérdemelt díjakhoz juttatná.

A távbeszélő berendezési és előfizetési díjak külföldön és nálunk.

Irta: Dr. NAGY SÁNDOR m. kir. postatanácsos.

A különféle ipari és kereskedelmi érdekeltségek, a nagyközönség, de különösen a hírlapok az utóbbi időben koncentrált támadásokat intéznek a magyar posta ellen s állítólagos külföldi példákra hivatkozva, a távbeszélő berendezési, előfizetési és beszélgetési díjaknak a leszállítását követelik.

Nézzünk szembe ezekkel a támadásokkal, mert hiszen nekünk nincsen semmi titkolni valónk. Ellenkezőleg! A hallgatással csak azt érjük

el, hogy a hangulatkeltő cikkek hatása alatt lassankint mindenki elhiszi, hogy nálunk nagyon drága a telefon. A komolytalan frázisokkal szemben, hivatalos adatokat vonultatunk fel s ezek alapján kétségtelenül meg lehet állapítani, hogy nálunk tényleg drága-e a telefon és egyúttal azt is, hogy tulajdonképpen kinek van igaza.

Ez alkalommal a rendelkezésünkre álló svájci, német, angol és osztrák távbeszélő díjszabást hasonlítjuk össze a magyarral, de folytatjuk az összehasonlításokat s fokozatosan sor kerül a többi ország tarifájára is.

A kérdésnek alapos megvilágítására kimutatásokba foglaltuk az egyes államok díjtételeit és hogy a szemléltetés minél teljesebb legyen, a belterületen levő mellékállomás nélküli egyszerű távbeszélő állomás díjait mutatjuk ki.

I. Táblázat.

Uj távbeszélő állomások bekapcsolásának költségei.

Magyarország.	Svájc.	Németország.	Angolország.	Ausztria.
Vidéki hálózatokban! 80 Pengő, Budapesten és Ujpesten 240 Pengő u. n. belépési díj.	A tényleges építési és berendezési költség.	A tényleges építési és berendezési költség s ezen felül 108 pengő 80 fillér készülek díj.	Nincsenek hivatalos adataink.	Belépési díj: Előfizetős hálózatokban Pengő 1—200 . . . . 48.54 201—500 . . . . 56.93 501—2000 . . . . 72.81 2001—5000 . . . . 88.99 5001—20.000 . . . 113.25 20.000-nél több 161.80 Az első 5 csoportban ha a berendezési költség a belépési díjat meghaladja, akkor a különbözetet az előfizetőnek meg kell fizetnie. A 20.000 előfizetőt meghaladó csoportba tartozó wieni hálózatban ezt a különbözetet csak akkor kell megfizetni, ha a berendezési költség a belépési díj kétszeresét is meghaladja.

Magyarországon a vidéki hálózatokban 80, Budapesten és Ujpesten pedig 240 pengő a berendezési (belépési) díj. Ezen összegért — tekintet nélkül a távbeszélő állomásnak a távbeszélő központtól való távolságára — minden belterületen levő állomást bekapcsolnak még akkor is, ha a postának a bekapcsolás ennél többbe is kerül. Ezt azért vagyok kénytelen hangsúlyozottan kiemelni, mert mindenki azt hiszi, hogy a posta a bekapcsolás alkalmával nyereszkedik. Sajnos nem így van. A posta úgy-

szólván minden egyes új előfizető bekapcsolására ráfizet, mert az átlagszámítás szerint vidéken egy távbeszélő-állomásnak a berendezése — a központi készülékeket és felszereléseket nem számítva — 84 pengő 45 fillérbe, a budapesti hálózatban pedig 585 pengőbe kerül. Egyes kivételes esetben egy-egy előfizetőnek a bekapcsolása tényleg csak jelentéktelen költségbe kerül, de egy másik állomás bekapcsolásánál felmerülő több költség ezeket a kivételes eseteket alaposan ellensúlyozza.

A magyar posta az átalányösszegben megállapított belépési díjba a távbeszélőkészülék árát is beszámítja és azt minden esetben díjmentesen bocsátja az előfizető rendelkezésére.

Svájcban az előfizetőnek a tényleges építési és berendezési költséget kell megfizetni, — ami tekintettel az ottani nehéz terepviszonyokra és arra, hogy az építéshez és berendezéshez szükséges minden anyagot és készüléket külföldről kell behozni — jóval többet teszi ki, mint a mi belépési díjunk.

Ehhez járul még, hogy a svájci posta a hálózat nagysága szerint megállapított 2, 3, illetőleg 5 kilométert meghaladó előfizetői áramkör minden 100 métere után még évi 6 pengő 72 fillér pótdíjat is szed, ami nálunk a belterületen teljesen ismeretlen dolog.

Németországban a felmerülő építési, berendezési munkák és anyagok önköltségi árát számítják fel és azt az előfizetőtől beszedik. A költség-számlát a német posta a fél meghallgatása nélkül állítja össze s az ellenfellebbezésnek helye nincsen. Ezenkívül az 5 km-t meghaladó áramkör után 100 méterenként évi 8 pengő 40 fillér pótdíj esedékes, a távbeszélő készülékért pedig még külön 108 pengő 80 fillér ú. n. készülékdíjat is szednek. Ez a készülékdíj már magában véve is jóval több, mint nálunk vidéki hálózatokban a teljes belépési díj.

Ausztriában az előfizetők száma szerint változik a belépési díj, amely látszólag jóval olcsóbb, mint a miénk s 48 P 54 f-től 161 P 80 fillérig terjed, Azonban itt figyelembe kell venni azt is, hogy az 1—20.000 előfizetőig terjedő hálózatokban, ha a kimutatásban feltüntetett építési és berendezési költség a belépési díjat meghaladja, akkor az előfizetőnek a belépési díj és a tényleg felmerült költség közötti különbözetet is meg kell fizetnie. A 20.000 előfizetőt meghaladó wieni hálózatban az utánfizetés csak akkor kötelező, ha a tényleges építési költség a belépési díj kétszeresét is meghaladja.

Ez a körülmény a látszólagos olcsóságot illuzóriussá teszi, mert hiszen a költségeket az osztrák posta saját maga állapítja meg s a felszámítás ellen felszólalásnak helye nincsen.

Látható mindezekből, hogy az összehasonlított hálózatokban tulajdonképpen a magyar távbeszélő berendezése a legolcsóbb. Az a körülmény, hogy a jelentkező előfizető előre tudja, hogy mennyit kell neki fizetni s utólag tőle a berendezésért semmiféle címen sem szednek díjat, világosan igazolja, hogy az átalányösszegben megállapított berendezési költség nálunk nemcsak nem drágább a külföldieknél, hanem a valóságban jóval olcsóbb és ezenfelül még célszerűbb is.

Most pedig áttérek a távbeszélő előfizetési és beszélgetési díjakra. Itt az összehasonlítás már jóval nehezebb, mert a bel- és külföldi tarifák rendszere egymástól meglehetősen eltérő.

II. Táblázat.

Előfizetési-, (alap)-, vonalfenntartási- és beszélgetési díjak Magyarországon.

Előfizetési díj:	
Vidéki hálózatokban:	
1—100 előfizetővel bíró hálózatokban évi	— — — — — 72 P.
100-nál több előfizetővel bíró hálózatokban évi	— — — — — 144 P.
Ezen összegért a helyi forgalomban külön beszélgetési díj nélkül, korlátlan számú beszélgetéseket lehet folytatni.	
Vonalfenntartási díj külterületen 100 méterenként évi	— — 2.88 P.
Budapesten és Ujpesten:	
Alapdíj évi	— — — — — 120 P.
Kötelező évi 600 beszélgetés díja	— — 72 P.
Összesen	— — 192 P.
Beszélgetési díj hívásonként	— — — 0.12 P.
600 beszélgetésnek a díja az alapdíjjal együtt	— — — — — 192 P.
1000 " " " " " "	— — — — — 240 P.
1500 " " " " " "	— — — — — 300 P.
2000 " " " " " "	— — — — — 360 P.
A budapesti hálózatban vonalfenntartási díj nincsen.	

Nálunk ugyanis vidéki hálózatokban, az előfizetési díjért tetszés szerinti, tehát korlátlan számú helyi beszélgetést lehet folytatni anélkül, hogy az előfizetési díjak emelkednének.

Ilyen példátlanul álló nagy kedvezményt a svájci, német, angol és osztrák igazgatások egyike sem ad, mert ott minden egyes beszélgetésért éppen úgy egyenként kell fizetni, mint nálunk a budapesti hálózatban. Nem is szólva arról, hogy amint már fentebb említettem, a külföldi államokban bizonyos meghatározott távolságon túl még a belterületen is külön pótdíjat kell fizetni. (II. Táblázat.)

Budapesten az alapdíjat is figyelembe véve 600 beszélgetés után évi 192 pengőt kell fizetni. Vidéki hálózatokban pedig a beszélgetések számára való tekintet nélkül évi 72, illetőleg 144 pengő esedékes. Amint a svájci kimutatásból láthatjuk, ott már a legkisebb hálózatban évi 600 beszélgetés után, a mi díjainknak csaknem a kétszeresét kell fizetni, ami annál is inkább feltűnő, mert nálunk vidéki hálózatokban jóval olcsóbban mindenki annyit beszélhet, amennyit akar. 5000 előfizetőig — ha a korlátlan beszélgetési lehetőséget figyelembe vesszük — még mindig a mi díjszabásunk az olcsóbb, 5000 előfizetőn felül azonban már a svájci tarifa az olcsóbb. Az olcsóság nem jelentékeny s tulajdonképpen csak látványos, mert a svájci kis terjedelmű városokat, még sem lehet Budapesttel összehasonlítani, sem területüknek nagyságát, sem az előfizetők számát illetőleg. Kétségtelen ugyanis, hogy egy nagyobb területen fekvő és több előfizetővel rendelkező távbeszélőhálózat fentartása sokkal költ-

III. Táblázat.

Előfizetési-, beszélgetési- és kilométrikus pótdíjak Svájcban.

Előfizetési díj:				
30 előfizetőig a központtól számított 2 km. távolságig évi	---	---	---	67.20 P.
31—300 " " " " " " " "	---	---	---	78.40 P.
301—1000 " " " " " " " "	---	---	---	89.60 P.
1001—5000 " " " " 3 " " "	---	---	---	100.80 P.
5000 előfizetőn felül " " " 5 " " "	---	---	---	112.— P.
Beszélgetési díj hívásonként	---	---	---	0.11·2 P.
A 2., 3 illetve 5 km.-nél hosszabb áramkör után 100 méterenként évi	---	---	---	6.72 P.
pótdíj esedékes.	---	---	---	

	600	1000	1500	2000
	beszélgetés díja az előfizetési díjjal együtt pengőben			
30 előfizetőig	134.40	179.20	235.20	291.20
300 "	145.60	190.40	246.40	302.40
1000 "	156.80	201.60	257.60	313.60
5000 "	168.—	212.80	268.80	324.80
5000 előfizetőn felül	179.20	224.—	280.—	336.—

ségesebb, mint a kis hálózatoké, méltányos tehát, hogy a felmerülő nagyobb költségekre való tekintettel az előfizetési díjak is magasabbak legyenek. (III. Táblázat.)

A német díjtételeket feltüntető táblázat beszédesen igazolja, hogy mennyivel drágábbak ott úgy az előfizetési, mint a beszélgetési díjak, mint nálunk. A Németországra való gyakori hivatkozás következtében hangsúlyozottan mutatunk rá a rendkívül magas díjakra, melyek különösen a kisebb hálózatokban nagyon is jelentősek.

Míg például nálunk egy 100 előfizető hálózatban korlátlan számú beszélgetési lehetőség, tehát a telefon teljes kihasználása mellett mindössze évi 72 pengőt kell fizetni, addig Németországban ugyanilyen nagyságú hálózatban már 600 beszélgetés után is 151 pengő 20 fillért, tehát a mi díjszabásunknak több, mint kétszeresét kell fizetni.

A táblázat különben világosan mutatja, hogy a mi díjtételeink kivétel nélkül olcsóbbak, mint a németeké. (IV. Táblázat.)

Az angol díjszabásnak egyik érdekes és nálunk is megfontolandó sajátossága, hogy az üzletekben levő távbeszélő-állomások előfizetési díja jóval olcsóbb, mint azoké, amelyek lakásokban vannak felszerelve.

Az első pillanatra tetszetősnek látszó díjszabás azonban példátlanul álló súlyos díjtételeket tartalmaz. A legkisebb vidéki angol hálózatban évi 600 beszélgetés után, az üzletben levő távbeszélő-állomásért évi 265 P 90 f-t, a lakásban levő állomásért 223 P 90 f előfizetési díjat kell fizetni. Ha figyelembe vesszük, hogy nálunk ugyanilyen hálózatokban korlátlan számú beszélgetésekért is mindössze 72 pengő esedékes, a kis és közép nagyságú hálózatokban azonnal nyilvánvalóvá válik az angol tarifának rendkívüli drágasága. (V. Táblázat.)

IV. Táblázat.

**Előfizetési-, beszélgetési- és kilométrikus pót-díjak
Németországban.**

Távbeszélő állomások.	A hálózat központjától számított távolság km-ekben.	É v i d i j		
		Tiszta előfize- tési díj	Kötelező évi beszélgetési díj	Összesen
		p e n g ő		
50 előfizetőig	5	50.40	33.60	84.—
51—100 „	5	67.20	50.40	117.60
101-200 „	5	84.—	50.40	134.40
201-500 „	5	100.80	50.40	151.20
501-1000 „	5	109.20	50.40	159.60
1001-5000 „	5	117.60	67.20	184.80
5001-10000 „	5	126.—	67.20	193.20
10001-300000 „	5	134.40	67.20	201.60

A kötelező évi beszélgetések száma:

50 előfizetőig . . . 240 db.

51-1000 „ . . . 360 db.

1000 előfizetőn felül . 480 db.

A kötelező beszélgetéseken felül minden egyes helyi beszélgetésnek a díja: 0.14 Pengő.

5 kilométernél hosszabb előfizetői áramkör után 100 méterenként évi 8.40 P. pótdíj esedékes.

	600	1000	1500	2000
	beszélgetés díja az előfizetési díjjal együtt pengőben.			
50 előfizetőig	134.40	190.40	260.40	330.40
100 „	151.20	207.20	277.20	347.20
200 „	168.—	224.—	294.—	364.—
500 „	184.80	240.80	310.80	380.80
1000 „	193.20	249.20	319.20	389.20
5000 „	201.60	257.60	327.60	397.60
10.000 „	210.—	266.—	336.—	406.—
300.000 „	218.40	274.40	344.40	414.40

A legnagyobb hálózatokban a drágaság már arányosabbnak látszik, de mi minden viszonylatban jóval olcsóbbak vagyunk.

Az angol díjszabásnak a horribilis magassága következtében meglehetősen elterjedtek a közös vezetékű állomások, amelyeknél egy vonalra

legalább 3 állomásnak kell bekapcsolva lenni. Az ilyen állomások előfizetői jelentékeny összegű díjmérséklésben részesülnek.

A közös vezetékű állomások a mi sajátos viszonyaink között még akkor sem terjednének el, ha az angol tarifánál olcsóbb díjakat is állá-

V. Táblázat.

Előfizetési-, beszélgetési- és kilométrikus pót-díjak Angolországban.

A bekapcsolt állomás neve.	Vidéki hálózatokban		Birmingham, Glasgow, Liverpool, Manchester		London	
	A hálózat központjától km-ekben számított távolságig.	Díj pengőben.	A hálózat központjától km-ekben számított távolságig.	Díj pengőben.	A hálózat központjától km-ekben számított távolságig.	Díj pengőben.
Üzletben levő állomás	2.4	196	2.4	210	3.2	224
Lakásban levő állomás	2.4	154	2.4	168	3.2	182
Beszélgetési díj hívásonként 0.11.65 P. A 2.4, illetőleg 3.2 kilométernél hosszabb áramkör után 200 méterenként évi 28 Pengő pótdíj esedékes.						
	600	1000	1500	2000	beszélgetés díja az előfizetési díjjal együtt pengőben.	
	Vidéki hálózatokban					
Üzletben levő állomás után	265.90	312.50	370.75	429		
Lakásban levő állomás után	223.90	270.50	328.75	387		
Birmingham, Glasgow, Liverpool és Manchester városokban.						
Üzletben levő állomás után	279.90	326.50	384.75	444		
Lakásban levő állomás után	237.90	284.50	342.75	401		
Londonban.						
Üzletben levő állomás után	293.90	340.50	398.75	457.44		
Lakásban levő állomás után	251.90	298.50	356.75	415.44		

pítanánk meg. A mi lakosságunk ugyanis nem hajlandó üzleti és egyéni titkait másokra is rábízni. Még a központot is szívesen elengedné, ha arra valamilyen lehetőség volna.

VI. Táblázat.

Előfizetési-, beszélgetési- és kilométrikus pót-díjak Ausztriában.

Előfizetőig.	Km. távolságig.	Napi 12 db. maximális hívásig	Napi 13—24 maximális hívásig	Napi 25—40 db. maximális hívásig
		évi előfizetési díj pengőben		
1-50	1	* 48.51	—	—
51-200	1	77.62	—	—
201-500	1.5	97.02	126.13	—
501-2000	2	116.43	164.94	213.45
2001-5000	3	145.53	194.04	291.06
5001-20.000	4	174.64	242.55	368.68
20.000-nél több	6	242.55	378.38	582.12

Az 1, 1.5, 2, 3, 4, illetőleg 6 kilométernél hosszabb előfizetői áramkör után 100 méterenként évi 4.05 P. pótdíj jár.

A *-gal megjelölt hasámban levő díjakért (a vasárnapokat nem véve figyelembe) évi 3600 beszélgetést lehet folytatni. Ez a díja évi 600, 1000, 1500, illetőleg 2000 beszélgetésnek is.

Szándékosan hagytam utóljára Ausztriát, amelynek a mienktől eltérő különleges távbeszélődíjszabása van. (VI. Táblázat.)

Az osztrákoknál a beszélgetéseknek esetenként való számlálása ismeretlen. Az előfizetők napi 12, 13—24 és 25—40 helyi hívásra fizetnek elő. A forgalmat a központ bizonyos meghatározott időközökben ellenőrzi s ha azt állapítja meg, hogy az előfizető több hívást kezdeményezett, mint amennyire előfizetett, akkor a magasabb díjsoportba sorozza.

Az osztrák díjszabás különben 50 előfizetőig olcsóbb, mint a miénk, mert például az ilyen hálózatokban a mi 72 pengőnkkel szemben ott csak 48 pengő 51 fillért fizetnek. 51—100 előfizetőig a mi tarifánk az olcsóbb; 100-tól 2000 előfizetős hálózatokban ismét az osztrák az olcsóbb. 2000—5000 előfizetős hálózatokban a magyar tarifa az olcsóbb. 5000—20.000 közötti előfizetős hálózat nálunk nincsen. A 20.000-en felüli előfizetős hálózatokban látszólag mi vagyunk az olcsóbbak, mert a kötelező beszélgetések után a mi 192 pengőnkkel szemben Ausztriában 245 P 71 fillért kell fizetni. Minthogy azonban Bécsben ezen összegért 3600 beszélgetést lehet folytatni, amiért nálunk 532 pengő volna esedékes, a mi előfizetőink az osztrákokkal szemben hátrányosabb helyzetben vannak.

Nem szabad azonban itt figyelmen kívül hagyni, hogy a mindig dédelgetett osztrák császárváros a béke boldog esztendeiben is jóval előnyösebb helyzetben volt; a háború után pedig az inflációs időben papírpénzekből bőségesen ellátták mindenféle modern távbeszélő berendezés-

sel és kábelekkel, amit mi most csak súlyos áldozatokkal és persze jóval drágábban tudunk elvégeztetni.

Az itt felsorolt adatok és kimutatások önmagukban beszélnek. Nem kívánok azokhoz bővebb kommentárt fűzni. Mindenki láthatja, hogy a magyar távbeszélődíjak a külföldiekkel szemben a legtöbb esetben olcsóbbak.

Biztos vagyok benne, hogyha az érdekeltek ezeket a hivatalos adatokat megnézik, a külföldi példákra való hivatkozásoknál óvatosabban fognak eljárni.

Rá akarok itt még mutatni arra is, hogy téves az a hiedelem, hogy a díjleszállítás után a forgalom emelkedés következtében nemcsak, hogy nem csökken, hanem emelkedik a posta jövedéki bevétele. Az eddigi tapasztalatok kétségtelenül bebizonyították, hogy ez ellenkezik a tényekkel. A német posta egymásután több ízben megállapította, hogy a díjleszállítás nem hozta meg a hozzáfűzött várakozásokat és ennek következtében súlyos anyagi károsodást okozott.

Ilyen tapasztalatokat azonban sajnos mi is bőségesen szereztünk. E helyen csak a Budapest és a Budapest körül 15 kilométeres körzetbe eső községek közt indított távbeszélgetések díjainak leszállítására utalok. Ebben az ú. n. 0 díjövben ugyanis 1927 január 1. előtt a 3 perces beszélgetésnek a díja 96 fillér volt, amelyet a jelzett időponttól 80 fillérre szállítottak le. Az 1926. év első 10 hónapjában 48495 ilyen beszélgetés indult Budapestről, amely után 4,655.520 pengő díjat szedtek be. Az 1927. évben ugyanezen idő alatt 52.887 beszélgetést kezdeményeztek, amely után 4,230.960 pengőt számoltak el. A beszélgetések száma tehát a 10 hónap alatt 4392-vel emelkedett ugyan, de ennek dacára is 424.560 pengő volt a magyar posta vesztesége.

Igy fest tehát gyakorlatban a díjleszállítás. A magyar posta vezetősége eddig szinte példátlan erőfeszítéssel és súlyos anyagi áldozatokkal modernizálja a telefont. Az egész hálózat rekonstrukciója, a föld felett haladó áramköröknek kábelekbe való fektetése s a központoknak az automatizálása óriási összegekbe kerül.

A posta mint üzem saját bevételeiből tartja fenn magát, úgy kell tehát gazdálkodnia, mint bármelyik magánvállalatnak. Díjtételeinek megállapításánál nem rideg anyagi szempontok, hanem kizárólag a közönség érdeke és az intézet pénzügyi egyensúlya az irányadó. Hiszen a postának nemcsak kulturális, tehát erkölcsi, hanem anyagi érdekei is fűződnek ahhoz, hogy minél több előfizetője legyen, illetőleg minél többen vegyék igénybe a telefont. Nem lehet tehát modern gondolkodású vezetőiről feltételezni azt, hogy aránytalanul drága tarifáival elriassa a közönséget. Béke idején annak a budapesti előfizetőnek, aki a legkevesebbet beszélt évi 300 aranykoronát kellett fizetnie. Ha az aranykoronát csak pengőnek értékelem, illetőleg azzal veszem egyenértékűnek, akkor az előfizető most évi 108 pengővel fizet kevesebbet, mint a háború előtt. Ez a körülmény annál nagyobb súllyal esik latba, mert hiszen a folyamatban levő rekonstruáló és automatizáló munkákhoz szükséges anyagok kivétel nélkül mind megdrágultak. Hogy ilyen rendkívül nehéz helyzetben a kis emberek távbeszélőjének az előfizetési díját a posta leszállította, a vezetőség erős szociális érzését dicséri, de semmiképen sem igazolja azt a nagyon is elterjedt felfogást, hogy a budapesti távbeszélődíjak emelkedtek volna.

Díjtételeink a legminimálisabbak. Véleményem szerint azonban nem is itt van a baj! A nehéz gazdasági és kereseti viszonyok között bizony mindenki meggondolja, hogy mire adja ki a pénzét. Az életet, a megélhetést kell jobbra és olcsóbbá tenni s akkor nem látszik drágának a telefon. A régi közmondásnak, hogy „az idő pénz” normális viszonyok között érvényesülni kellene. Most azonban idő van bőven, pénz azonban nincsen s így a régi közmondás csak fájdalmas emlék.

Erős a hitem, hogy talán nem is olyan sok idő múlva nálunk is megjavulnak a viszonyok s akkor elérkezik majd annak az ideje is, hogy a távbeszélődíjak leszállítása is aktuálissá lesz.

A postairányítás.

Írta: MÁRTON ISTVÁN m. kir. postafelügyelő.

A posta tevékenységében talán egyik legfontosabb és legkényesebb ág az irányítási szolgálat. Jó és biztosan működő irányítás nélkül nem lehet a küldeményeket idejében továbbítani és kézbesíteni. Már pedig a postára adott küldemények feladói rendszerint nagyon jól ismerik a felhasznált szállítási eszközök menetrendjét és küldeményeiket oly időben adják fel, hogy azok az előre kiszámított órára a címzettek kezeihez juthassanak. A közönség elvárja a postától, hogy küldeményeit a legrövidebb idő alatt szállítsa és kézbesítse.

Bár a gyors szállításra és kézbesítésre vonatkozó követelés valamennyi postára adott küldeménynél általános, mégis egyik fajtánál sem oly kényes, mint a levelezésnél. Még a nyomtatványokként feladott küldeményeknél is, mint aminők a családi és a társadalmi értesítők, rendszeren számításba veszik a feladók, hogy küldeményeik a lehető legrövidebb idő alatt kézhez jutnak.

A közönségnek ez a kívánsága a technika mai fejlettsége mellett érthető és jogos, miért is a postának mindent el kell követnie, hogy ennek a kívánságnak eleget tehessen. Ezt pedig csak az irányítási szolgálat megfelelő berendezésével lehet elérni.

A háború előtti években a jó irányítás szintén nagy fontosságú volt, de az akkori idők postájának a mainál sokkal könnyebb volt a helyzete. A postai összeköttetések ugyanis jóval sűrűbbek voltak, több alkalom kínálkozott a továbbításra s a téves irányításokat hamarabb helyre lehetett hozni. Abban az időben még a vasúti mellékvonalak legtöbbször is 2 pár kalauzposta közlekedett és az útmenti hivatalok között alig akadt oly jelentéktelen, mely nem mind a 4 áthaladó kalauzpostával váltott zárlatot. A fővonalak mentén természetesen még jobb volt a postai közlekedés. A gócponti állomások hivatalai csak a mozgópostákkal 8—10-szer cserélték ki anyagukat, nem is szólva a vasúti kalauzok útján fenntartott összeköttetésekről, úgyhogy szinte nehéz volt a kézbesítésben késedelmet észrevenni. Akkoriban sok esetben elégséges volt a küldeményeket a rendeltetési helyen áthaladó valamelyik mozgópostához terelni.

A háború és azt követő szomorú idők mindezt megváltoztatták. Ritkább lett a vasúti és ezzel együtt a postai közlekedés is. Az ország szét-

darabolása folytán elszakadtak tőlünk azok a területek, amelyek gazdasági terményeiknek szállítására gyorstehervonatok voltak szükségesek.

A gyorstehervonatok kiválóan alkalmasak voltak mozgó(kalauz)-posták szállítására. Éjjeli közlekedésük, a személyvonatokéval egyforma sebességük, elég sűrű állomásaik s az állomosokon megfelelő idejű tartózkodásuk lehetővé tették az egész napi felvételnek gyors továbbítását és a mozgópostai kezelés zavartalan, biztos lebonyolítását. Ma hiányoznak a gyorstehervonatok, legalább is nagyon kevés van belőlük és ezek sem a postának megfelelő időben járnak. A helyettük felhasznált személyvonatok nehezen pótolják a régi gyorstehervonati mozgópostákat. A technika fejlődésével a vasút erős ellenfelet kapott a gépkocsiban, ennek folytán gondoskodni kellett versenyképességének megóvásáról. Ebből a célból a megállásokat a legszükségesebbre csökkentette, a tartózkodási időt a lehetőségig megrövidítette és így fokozta a vonatok gyorsaságát. A tartózkodási idő megrövidítése következtében a postakezelés nyugodt, biztos lebonyolítása szenved, ami főként a csomagszállításban vált érezhetővé.

A postai összeköttetésekre káros befolyással volt a munkabérek emelkedése is. Az ország legforgalmasabb területeinek elcsatolása folytán megcsappant a posta jövedéki bevétele. Viszont a megélhetés megrágulásával a postaszállítók, küldöncök aránytalanul magasabb igényekkel léptek fel. Mivel pedig a szállítási átalányok megállapításánál a fenntartott járatok száma fontos tényező, a posta kénytelen volt legmesszebbmenő takarékossgal az egyetlen lehető módon, a közúti és a pályaudvari járatoknak a legszükségesebbre redukálásával segíteni magán. Ennek következtében a hivatalok és a mozgó (kalauz) posták közötti összeköttetés erősen visszafejlődött. Ez az oka annak, hogy még a vasúti vonalak mentén fekvő hivatalok összeköttetései is messze elmaradnak a békebeliek mögött.

Hiába áll meg 6 mozgóposta is egy-egy hivatal vasútállomásán, a legtöbb hivatalnak 2—3 rovatolásánál alig van jobb összeköttetése. Az éjjel közlekedő mozgóposták kevés útközi hivatalal váltanak zárlatot, mert a küldöncök igen drágán hajlandók feláldozni éjjeli nyugalmukat.

A mellékvonalakon még rosszabb a helyzet. Ezek legnagyobb részén csak egy kalauzposta közlekedik, de még ezt a 2 rovatolási alkalmat sem mindig lehet felhasználni s elég gyakori az ily hivataloknál a naponkinti egyszeri zárlatsere.

Ilyen viszonyok között azután nagy gondot kell arra fordítani, hogy a hivatalok levelezése és egyéb küldeményei csak annak a mozgó (kalauz) postának adassanak át, mely azokat közvetlenül le tudja adni, vagy ahhoz a szembejövő vagy a mellékvonalon közlekedő kalauzpostához továbbíthatja, melynek útján a küldemények leghamarabb eléri céljukat.

A különleges viszonyok folytán tehát jelentékenyen emelkedett az irányítás fontossága, sőt a továbbítási alkalmak ritkasága következtében a postaszolgálat elsőrendű tényezőjévé vált.

Ez alkalommal elsősorban a levélposta irányításával kívánok foglalkozni, mert ha ez jól meg van szervezve, ha ehhez a berendezések jók, akkor a többi küldemény irányítása aránytalanul kevesebb gondot okoz. A jól kiépített alapból kiindulva nem nehéz az összes küldeményfajták helyes irányítását elérni.

Budapesten az irányítási szolgálat már meg van szervezve, vidéken azonban új megszervezésre van szükség.

A vidék irányítási szolgálatának színvonala a béke éveiben sem ütötte meg a kívánt mértéket. Az egyszer berendezett irányítás változatlanul megmaradt. A háboru előtt postai összeköttetések keveset változtak, ennélfogva az egyszer megszerzett irányítási ismeret állandóbb értékű volt, annak alapján hosszú évek során ugyanazon rendszer mellett lehetett irányítani. Nem is volt módja a vidéki hivatalnak a változásokról tudomást szerezni. Volt ugyan postajáratok könyv de azt sok helyen még használni sem tudták.

Aki értett az irányításhoz, az budapesti irányító hivatalnál vagy a mozgópostán szerezte meg ismereteit és csakis ezt használta fel, segéd-eszközöket nem vett igénybe. A személyzet többi tagja gyakorlatból sajátította el az irányítást, amikor beosztották a levéltovábbításhoz. Az ily rendszer természetesen nem volt alkalmas a kellő jártasság megszerzésére. Hiába történtek változások az összeköttetésekben és az irányításban, minden maradt a régiben.

Ma már a tisztképző tanfolyamon tanítják a segédkönyvek mi-kénti használatát, a forgalmasabb kincstári hivatalok pedig állandóan megkapják a vasuti menetrendkönyvet, mely magában foglalja a régi postajáratok könyv adatait is. A gócponti kincstári hivatalok ezenkívül még az őket érdeklő mozgó (kalauz) posták rovatolási kimutatásával is ellátatnak, mely részletes irányítási utasítást tartalmaz. Most kötelességévé van téve a hivatalvezetőknek az is, hogy az irányításhoz beosztott személyzetük kiképzését rendszeresen vezessék és az utánpótlásról kellő időben gondoskodjanak.

Látszik is már ennek az új rendszernek a hatása, de a mai irányítási rendszer általában még sokkal frissebb keletű, semhogy az egész személyzetet teljesen átíthatta volna. Az irányítás átdolgozása, újraszervezése nem történhetik egyes hivatalvezetők kedve szerint. A rendezést az egész országra kiterjedő egyforma elvek alapján kell végrehajtani.

Nézzük meg tehát, mit kíván a szolgálat e részben a hivataloktól és miként kell azoknak berendezkedniök ahhoz, hogy céljuknak jól megfelelhessenek.

A legfontosabb azt tudni, hogy a mozgóposta nem arra való, hogy tömegmunkával terheljék, mert eléggé el van látva munkával.

Az útközi hivataloktól a jó irányításon kívül hasznavehető munkát, felbontás nélkül is továbbadható levélkötegeket kell megkivánni.

A leghasználhatóbb feldolgozás mindenestre az volna, ha a hivatalok a most is érvényben lévő szabályrendeletnek megfelelően minden olyan hivatal részére készítenének köteget, hova 5 darabnál több levélpostai küldemény gyűlik össze. Az egyes hivatalok (városok, helységek) részére készített kötegeket ugyanis útközben egyszer sem kell felbontani, azok rendeltetési helyükre az eredeti kötegjelző alatt továbbíthatók.

Ezt azonban teljes mértékben csak igen kis forgalmu hivataloknál lehet végrehajtani, mert csak ezek tudják kiválogatni külön-külön minden egyes hely levelezését. Az ilyen hivataloknál azonban éppen a levelezés csekély volta miatt nem lehet lényeges mentesítő munkára számítani.

A nagy forgalmú hivataloknál viszont a gyors feldolgozás is fontos

lévén, nehéz lenne a fenti szabályrendeletnek teljes mértékben eleget tenni.

Ennélfogva az irányítási szolgálat berendezésénél jó előre meg kell figyelni a levelezést s a fiókrendszert úgy kell megállapítani, hogy minden rendeltetési hely levelezése állandóan ugyanabba a fiókba legyen beosztható.

Természetesen nem szabad figyelmen kívül hagyni a különleges eseteket sem. Pl. ha valamely cég nyomtatványt tömegesen ad fel. Ezek között sok az egy helyre szóló, melyeket a feladó már úgy rendezett, hogy az egy helyre szólók egymás mellett kerülnek feladásra. Az egy helyre szólókat, feltéve, hogy 5 darabnál több fordul elő, még akkor is külön kötegbe kell foglalni, ha e helyek részére rendszeresített fiók nem áll rendelkezésre.

Az irányítási szolgálat berendezése mindig a hivatal forgalmától függ.

A postamesteri hivatalok részéről elég jó teljesítmény, ha a levelezést a megfelelő mozgópostáknak adják ki, a nagyobb forgalmú helyeket külön kötegekbe foglalják s a mozgó (kalauz) posta által legközelebb érintett 2—3 hivatal részére külön-külön köteget készítenek vagy ha ezek részére nem gyűlne össze elég levélpostai küldemény (5 darabnál több), akkor ennek a 2—3 hivatalnak levelezését „innenső” kötegben indítják el. Ezenfelül még szükséges, hogy a legnagyobb mennyiséget kitevő budapesti levelezést közigazgatási kerületek szerint kötegeljék. Ha a postamesteri hivatal ezenkívül a vonal többi részén fekvő hivatalokhoz címzett levelezésből „tulsó”, a végállomáson tuliakból „belföld” és esetleg „külföld” felirattal is készít köteget, akkor teljesen megfelelt annak a feladatnak, melyet ma a szolgálat tőle kíván.

Ma már egyébként minden postamesteri hivatal kap felettes igazgatóságától az irányításra megfelelő utasítást s a feldolgozást egy kis 15—20 fiókos szekrénykével, vagy akár erre a célra állandóan kijelölt asztal felhasználásával igen könnyen és kevés fáradsággal rendszeressé teheti.

A kincstári hivatalok ugyanezen elvek alapján rendezhetik be speditiójukat.

Minden hivatalnak más és más területre irányul a levelezése. A tapasztalatból nem nehéz megállapítani, hogy melyek azok a helyek, hova a legtöbb levélpostát küldik, hogy melyik hivatal részére érdemes vagy kell feltétlenül fiókot rendszeresíteni. A fiókrendszer helyes megállapítása rendkívül fontos, mert ezzel meg lehet oldani részben a téves irányítások elkerülésének, főleg pedig a mozgóposták mentesítésének kérdését is.

Mindenekelőtt figyelembe veendő a fővonalmenti azok a hivatalok, melyek a mozgópostákkal közvetlen rovatolási összeköttetésben állanak. Azután a hivatal székhelyétől elágazó kalauzposták anyagának részletes feldolgozására is kell megfelelő fiókokat rendszeresíteni. Ha az meg van, a közvetlen környezeten túl fekvő, de élénkebb forgalmú terület hivatalai s az ott közlekedő mozgó (kalauz) posták vonalai következnek, melyek részére részletes feldolgozásra alkalmas fiókokat kell nyitni.

Igy pl. Debrecen részletesen feldolgozza a debrecen—füzesabonyi, debrecen—tiszalöki, debrecen—nyirbátori és a debrecen—nagylétai stb. vonalak levelezését, mivel ez közvetlen környezete.

A püspökladány—biharkeresztesi vonalrész nem tartozik a hivatal közvetlen környezetébe, de mert ide igen élénk levélforgalma van, tehát ezt a vonalat is részletesen tartozik feldolgozni, az útközi hivatalok részére

(Báránd, Sáp, Berettyóújfalú, Mezőpeterd, Biharkeresztes) fiókokat kell rendszeresítenie. Ezek után kerülhet a sor a Budapesten túl fekvő helyekre és területekre. Először az állandóan nagy forgalmú, vagy kötegek készítésére alkalmas városok, a Budapesten átírányuló forgalomnál pedig a mozgóposta rovatolási összeköttetései és feldolgozási rendszere jó számításba.

Pld. A Čop—Debrecen—Budapest 19. sz. mozgóposta a Budapest—Párkán 2, Budapest—Hidasnémeti 10, Budapest—Hegyeshalom 14, Budapest—Szolnok 16, Budapest—Kelebia 18, Budapest—Gyékényes 30. stb. mozgópostákat rovatolja. A debreceni 2. sz. hivatal tehát a Čop—Debrecen—Budapest 19. sz. mozgópostához továbbított tulsó levelezésből a felsorolt mozgó (kalauz) posták mindegyike részére rendszeresít fiókot, illetve készít köteget.

A budapest felé közlekedő mozgóposták által Budapesten rovatolt mozgó (kalauz) posták mindegyike részére rendszerint nem lehet fiókot nyitni, mert ez tulságos sok helyet vonna el a beosztó szekrényből, ezt pedig a vidéki hivatalok kicsiny berendezése nem engedi meg. De mert ily kötegeket sok hivatalnál érdemes készíteni, legcélszerűbb, ha ezeknek a beosztó szekrény padján szorítunk helyet. Ez nem okoz nehézséget, mert a közönséges levelezés feldolgozásával állandóan foglalkozó személyzetnél különben is gyakorlatban van egyes kötegek kirakása.

Jelentékenyen segítségére lehetünk a szolgálatnak avval, ha a más spedícióhoz irányítandó levelezést rendezve, a spedíció egyik-másik teendőjének előre elvégzésével adjuk le. Így pld. a Budapest felé közlekedő mozgóposták a budapesti 72. sz. irányítóhivatalhoz terelt anyagot beosztó szekrények szerint csoportosítják. Ez által mentesítik a hivatalt a levelezésnek egyszeri feldolgozása, a szétosztás alól. Az anyag tehát hamarabb jut a beosztószekrényekhez és gyorsabban készen áll a továbbításra.

A mozgóposták a budapesti 72. sz. hivatalhoz továbbított levelezést vonalak szerint osztályozzák, ami által tulajdonképpen ugyanazt teszik, mint a békében a vidéki hivatalok tették és sokszor tesznek még ma is, amikor a régi berendezésű vonalakat is feltüntető, a fővonalon közlekedő több mozgóposta számát írják kötegjelzőre. Így az „mp. 1—2”, „mp. 3—4” „mp. 5—6”, stb. jelentette a Budapest 72. sz. hivatal beosztó szekrényét is, egyúttal azt a csatlakozó mozgópostát is, melynek valamelyikével a rovatolt mozgóposta Budapesten át összeköttetésben állott.

A béke éveiben sem feleltek meg egészen ezek a kötegek, mert valamennyit teljesen át kellett dolgozni. Nem egy esetben volt ez az oka a mozgóposták túlterheltségének, minek következtében az anyag egy részét kénytelenek voltak feldolgozatlanul leadni a spedíciónak.

Ezt a helytelen gyakorlatot többé nem engedhetjük meg magunknak. Sokkal nehezebbek a viszonyok, semhogy az ily, szinte mulasztásszámbamenő eljárást el lehetne tűrni. Annak a kétezer egynéhány hivatalnak, ami kis országunkban ma van, nem oly nehéz a megtanulása, hogy ez az állandóan irányítással foglalkozó személyzetet különösebben megterhelné.

Ennélfogva a posta vezetősége joggal megköveteli, hogy a spedíciók használható munkát végezzenek, azaz oly kötegeket készítsenek, melyeket a mozgóposták felbontatlanul, tévirányítások veszedelme nélkül tovább adhatnak.

Ez nem nagy kiváncsolom! Csak meg kell nézni a mozgó (kalauz) posta

rovatolási kimutatását, ami pedig minden nagyobb kincstári hivatalnál meg van és annak munkarendszere szerint kell feldolgozni az anyagot.

Irányítás szempontjából fontos az is, hogy ne adjunk át mozgópostának valamelyik másik mozgó vagy kalauzposta által előnyösebben továbbítható levelezést. Ez sem okozhat gondot, mert az igazgatóságok a forgalmasabb hivatalokat irányítási utasítással látják el, melyben minden belöldi hivatalnak egész napon át való irányítása az érdekelt hivatal rovatolási összeköttetéseinek megfelelően van meghatározva. Ebben az utasításban nem csak az van elmondva, hogy az egyes helyek küldeményeit melyik mozgópostának kell átadni, vagy melyik közvetlen zárlatban kell továbbítani, hanem már a köteg is meg van jelölve, melyet az irányító hivatalnak a zárlatot vevő hivatal vagy mozgó (kalauz) posta részére kell mentesítés céljából készítenie.

Ezekből az irányítási kimutatásokból azután csak ki kell írni, hogy az előírt kötegekben mely hivatalok levelezése helyezendő el s ha ezeket az alkimutatásokat a spedítiós személyzet részére kiadják, azoknak elsajátítását megkövetelik, kész a pontosan és a viszonyoknak megfelelően működő spedíció.

Természetes, hogy a rovatolási változásokat nem szabad figyelmen kívül hagyni. Minden tudomásra jutott változást meg kell vizsgálni, mennyiben érinti a hivatal irányítási szolgálatát és ennek megfelelően kell intézkedni, a spedíció minden segédeszközének helyesbítése mellett, a helyes irányítás iránt.

Ha ezt a hivatalok megteszik, a spedíció könnyen dolgozhat, jó munkát végezhet és többé nem fog elmaradni az irányítási szolgálat fejlődésétől.

Ne sajnálják tehát a postamesterek és a hivatalvezetők azt a fáradtságot, amivel a spedíciók új rendezése jár, mert nemcsak kartársaikon segítenek, nemcsak az irányítási szolgálatot teszik magasabb színvonalúvá, és ezzel a magyar posta jóhírnevét öregbítik, de maguknak is érdemet szereznek, mert hiszen az ő érdemük, hogy a spedíció új alapjának helyes lefektetése, az első személyzet megfelelő kiképzése után az utód könnyen tarthat lépést a változásokkal.

A Morse-jelekről.

Irta: TEÉSZ FRIGYES m. kir. postatiszt.

Az egységes Morse-betűk használatbavételének 75 éves évfordulója alkalmával óhajtom a dicső mult néhány erre vonatkozó mozzanatát megvilágítani.

Az egész földgömböt körülölelő táviróhálózatban, úgy a vezetékes, mint a rádióösszeköttetések minden idegszálában a mozgást, a váltakozást és a lüktető életet a távirójelek egymásutáni sorozata képezi. A távirójelek birodalmában a Morse-jelek uralkodnak, ezek siklanak tova a földfeletti és a földalatti vezetékeken, ez tölti meg a levegőt, mert napjainkban a rádió korszakában, még a belélegzett levegő is telítve van Morse-jeleket szállító elektromágneses hullámokkal.

A Morse-jelek úgy beidegződtek már tudatunkba, hogy szinte úgy tűnik fel, mintha azt az emberiség már időtlen-idők óta használná és természetesnek találjuk, hogy a Morse-jelek segítségével a nemzetek és világ-részek együttműködésében mindenkivel beszélhetünk, mivel e jelek az egész világon egyformák. Pedig nem volt ez mindig így és hogy napjainkban ez tényleg lehetséges, továbbá, hogy országot-világot átölelő összefüggő táviróhálózat kifejlődhetett, ehhez nagyban hozzájárult a távirójelek és a távirórendszerek egységesítése.

A mult század közepén a mágnesűvel és mutatóval dolgozó távirókészülékeken kívül már az elektromos írógépet is használták. Ezek különfélék voltak, az egyiknél a betűk csak pontokból álltak, a másik rendszer már pont és vonás összetételeket is használt. A nemzetközi táviróösszeköttetések létesítését nagyban akadályozta az a körülmény, hogy az egyes országok más-más rendszerű távirógépeket és különböző táviró ábécéket használtak.

Legelőször Poroszország és Ausztria ismerte fel az egységes távirórendszer jelentőségét és ezért az 1850-ben Drezdában tartott megbeszélésen a Morse-féle távirókészüléket fogadták el egységes készülékül. Ezt a készüléket Amerikában Morse Breese Samuel¹⁾ állította össze és legelőször 1844-ben a New-York—Washington viszonylatban helyezték üzembe.

Morse maga is szerkesztett készülékéhez jeleket. Első jelösszeállítása 1832-ből való és csak számjegyeket tartalmazott. Azért nem használt betűket, mert abban az időben az optikai táviró is csupán számjegyes kódet használt. Csak 1838-ban állított össze a betűk részére is távirójeleket. Ezek összeállításakor arra törekedett, hogy a beszédben gyakrabban előforduló hangzók rövid jeleket kapjanak.

Morse készülékét és jeleit 1848-ban már Berlin és Cuxhaven közt is használták. Az ábécét azonban Gerke német felügyelő csakhamar javította és az előbb említett drezdai megbeszélést követő 1851. évi bécsi tanácskozásokon a táviróegyesületben tömörült országok — 1852. július hó 1-től kezdendő érvénnyel — a nemzetközi forgalomban ezt a javított ábécét tették kötelezővé. A ma is használatos Morse-jeleket tehát épen 75 évvel ezelőtt tették meg egységes jelekké s habár ez a mások által is többszörösen javított ábécé csak néhány betűt tartalmazott már a Morse által eredetileg összeállított ábécéből, érdemeire való tekintettel ezt a végleges ábécét is róla nevezték el.

A géptávirók térhódítása és fejlődése következtében egy időben úgy látszott, hogy a Morse-jelek használata csökkenni fog főképen a nagyforgalmú viszonylatokban, mert a nagyobb időkihasználási lehetőség mellett, ezeken — jelek helyett — áramlöketekkel dolgoznak. Legújabbban azonban, különösen a nagytávolságú viszonylatokban, úgy vezetéken, mint rádión, gyorsmorsén géperővel továbbítva, ismét a Morse-jelek nyomulnak előtérbe.

A gyorsmorse ugyanis a zavarokkal szemben az összes gyorstávirók közül általában a legkevésbé érzékeny; ezenkívül a továbbításnál a sebességcsökkentésre lehetőséget nyújt, mégpedig a leggyorsabb ütemtől a leglassúbb kézi ütemig és épen ebben a csökkentési lehetőségben rejlik nagy gyakorlati jelentősége. Mert, ha pld. a levelezési körülmények nem kielé-

¹⁾ Született 1791. április hó 19-én Charlestown-ban, Massachusetts államban; meghalt 1872. április 2-án New York-ban.

gítők (a vezeték állapota nem megfelelő, illetőleg a rádióanalóg léghelyi és egyéb zavarok mutatkoznak), a továbbítási sebességet tetszés szerint lehet csökkenteni, jobban mondva addig, amíg a kielégítő levelezés biztosítva nincs. Ha a körülmények kézi üzemet kívánnak, az előre lyukasztott távirógépszalagot kézi üzemhez is fel lehet használni. Ez azt jelenti, hogy az előkészítő személyzet munkája és az előre feldolgozott szalagtömeg nem veszt kárba, továbbá, hogy az előkészítéshez osztott munkaerők zavartalanul folytathatják a további előkészítést (perforálást) és így nem kapcsolódnak ki az üzem munkaközösségéből.

Ezzel szemben az áramlöketekkel dolgozó gyorstávíró rendszereknél (pld. a Siemens-féle), azok nagy érzékenysége következtében, kissé erősebb zavarok a levelezést teljesen lehetetlenné tehetik. Ilyenkor az előkészítők (perforálók) által egyszer már feldolgozott táviratokat más, kevésbé érzékeny távirórendszerre kell vinni, de viszont ott az előre perforált szalagot használni már nem lehet, azt meg kell semmisíteni. Tehát az összes előkészítők munkája és az arra fordított idő kárba veszt, a feldolgozott szalagot megsemmisítik és az üzem további munkaközösségéből az előkészítéshez osztottak egyelőre — amíg a zavar tart — kikapcsolódnak.

A Morse-jelek ez újabb győzelme tehát annak tulajdonítható, hogy velük a levelezés követelményeihez munka-, anyag- és idővesztés nélkül tudunk alkalmazkodni.

A Morse-betűk jelentősége felbecsülhetetlen. A táviró mai fejlettsége mellett, amikor a tengeren járó hajók bármikor beszélhetnek a szárazfölddel vagy más hajókkal, ez a beszélgetés is Morse-nyelven folyik. Végveszély esetén Morse-jelekkel hívják segítségül a többi hajókat és ez által az emberek ezreit mentették már meg a haláltól. Legutóbbi példa erre a „Principessa Mafalda” olasz hajó elsüllyedése a nyílt tengeren. A Morse-jel az, ami ilyenkor az éterbe rezeg, hogy hasonló rezgésekre készítse a segítségül hívott hajók rádiókészülékeit. E készülékek mellett találja a befutó Morse-jel a virrasztó rádiótávírást, aki öröködi minden vagyona és értékre, de főképen a legnagyobb értékre, az emberi életre. Az általa felfogott —SOS— jelek készítetik az embereket, hogy aggodó szívvel siessejenek a Morse-jelekkel közölt helyre és teljesítsék felebaráti kötelességüket, a mentést.

Egy példa a sok közül. Jelentőségének részletes és mindent felölelő méltatására egész könyveket lehetne írni.

Az évforduló alkalmával az emberi kultúra haladásának e nagyjelentőségű állomására a háromnegyed évszázados távlatból szívünk minden melegével tekintünk vissza és lelkünk mélyében tisztelgünk a neves és névtelen kulturharcosoknak.

A Postás Sportegyesület 1928. január 15-én (vasárnap) délelőtt 10 órakor a Postás Sportegyesület klubhelyiségében (régii Lóversenyter) *rendes közgyűlést* tart, amelyre az érdekelteket ezúton meghívjuk. Amennyiben a közgyűlés nem volna határozatképes, úgy az az alapszabályok 8. §-a értelmében az alanti tárgysorozattal, — tekintet nélkül a megjelent tagok számára, — 1928. évi január hó 29-én ugyancsak a fentemlitett helyen fog megtartatni. *Dr. Jonescu György* s. k. ideigl. főtítkár, *Csatth Béla* s. k. elnök.

KÜLFÖLDI SZEMLE

A német posta pénzügyi helyzetéről a posta igazgató tanácsának munkabizottsági ülésén (november 11.) a német postaminiszter igen kielégítő képet rajzolt. Beszámolója szerint az augusztus, szeptember és október havi postabevételek a megelőzőleg végrehajtott tarifaemelés hatásaként csaknem pontosan azt az emelkedést mutatták, amellyel az előirányzat számolt. Különös örömmel állapítja meg a postaminiszter azt a tényt, hogy a postatarifák emelése, némely gazdasági érdekelttség részéről hangzottatott áremelő hatással egyáltalában nem volt a német gazdaságra.

Előttünk is ismeretes ugyanis, hogy a német posta augusztus hó elsejétől kezdve közel ötvenszázalékos tarifaemelést hajtott végre azzal az indokolással, hogy a postatisztviselők érdekelt egyesületei által hónapok óta sürgetett és az összkormány által is indokoltnak tartott fizetésemelés költségtöbbletére fedezetet teremtsen. A tarifaemeléssel a német posta közönsége ez alkalommal számbavehető terhet vett magára, mert a belföldi 20 grammos levél 10 pfennig díját 15 pfennigre, egy levelezőlapnak eddigi 5 pfennig díját 8 pfennigre emelte fel a posta vezetősége. E tömeges küldeményfajnál végrehajtott 50, illetve 60 százalékos áremelkedés annak a körülbelül 302 millió birodalmi márka többletkiadásnak fedezésére szolgál, amelyre a német posta régi költségvetésében fedezetet nem talált.

Az óvatos postaminiszter már előre kijelentette, hogy amennyiben a bevételi számok az év végéig előre nem látható okokból nem váltanak be a német posta várakozásait, az esetleges költségvetési hiány kialakulását a folyamatban levő és a kézbesítő-, felvevő- és távbeszélőszolgálat javítását célzó újításoknak a következő évre való áttolásával igyekszik megelőzni. Ugyanakkor bejelentette, hogy máris előtanulmányokat végeznek a 174. millió birodalmi márkás, belföldön elhelyezendő beruházási kölcsön kibocsátási feltételeinek meghatározhatása céljából is.

Levélpórtó fejében a német posta a hiányzó díj kétszeresét, de legalább 10 pfenniget szedte az elégtelenül, avagy egyáltalában nem bérmentesített levelek címzettjétől. Különösen a kereskedelmi és ipari érdekelttség már hosszabb időn keresztül támadta a német postának a nemzetközi egyezményeken is alapuló eme eljárását. A támadások során főként a levélpórtó összegének nagyságát kifogásolták élesen. De ujabban már a levélpórtó büntető jelle-

gét is bírálgatták és kétségbevonták a német posta ama jogát, hogy a bérmentetlen, illetve elégtelenül bérmentesített levelek címzettjeitől, avagy végső fokon azok feladóitól, a tarifaszereű rendes díjakat meghaladó portóösszeget követelhesen.

E támadások részben sikerrel jártak. A német posta ez év október 1-től a bérmentesítetlenül, illetve elégtelenül bérmentesítve feladott levelek után szedhető levélpórtó összegét a hiányzó díjrész kétszerese helyett, annak másfélszeresében szabta meg és a kiszabható levélpórtó legkisebb összegét 10 pfennigről 5 pfennigre leszállította. A levelek után kiszabott portódíjakat jövőben 5-tel osztható összegre kell feléle kikerekíteni.

Ugyanakkor a postai szaklapokon kívül a napi sajtóban is felvilágosító közleményeket helyezett el a német posta. E felhivatalos közlemények egyenesen tagadják a közönség részéről a levélpórtónak tulajdonított büntető jelleget. A levélpórtót a hiányosan bérmentesített levélpórtói küldemények különleges kezelésével előálló munkatöbblet részbeni díjazásaként kénytelen a posta szedni s ez eljárásban nemzetközi megállapodások értelmében jár el s korántsem célozza a postát igénybevevő felek büntetését.

Dsiu-dsiszu japán rendszerű védekező-birkózó-sport egyes fogásaira külön tanfolyamon képezi ki ujabban a német posta főként az értéküldemények kézbesítésével megbízott altiszti személyzetét. Ezidőszereint a német postások 38 sportegyesülete állított fel e japán önvédelmi sport rendszeres elsajátítására külön tanfolyamokat, melyeket az elsősorban érdekelt kézbesítő-személyzetten kívül a járatkísérők és belszolgálatosok, valamint a postai őrszemélyzet tagjai is szorgalmasan látogatnak. E hó 16-án pl. a német postások legnagyobb sportegyesülete Berlinben nagy propaganda-napot rendezett, melyen gyakorlatilag mutatták be a legkülönbözőbb dsiu-dsiszu-fogásokat és a váratlan támadókkal szemben alkalmazható védekező és a támadót harcképetelenné tevő mozdulatokat és gyakorlatokat.

Sürgős leveleknek egész sora s a legkülönbözőbb fajai ismeretesek úgy a bel-, mint a külföldi forgalomban. Ezeknél a sürgősség jelzésére különböző nevek használatosak, amelyek jobbára aszerint változnak, hogy a kérdéses levél továbbításánál milyen szállítási eszközt használ fel a posta. Így beszélünk egyszerű expresszlevélről, mely a rendes postával nyer to-

vábbítást s hol az express-díjért a rendeltetési hely postahivatala a beérkezett levelet külön küldönccel köteles címezettjének kézbesíteni. A csőposta és a légi postai küldemények szintén sürgős természetű s ennek megfelelően különlegesen kezelt levélpostai küldeményt jelentenek, de itt a különleges továbbítási eszközt is meg kell fizetni a feladónak.

Most a német napilapok egyikében a közönség sorából az a kívánság hangzott el, vajjon nem lehetne-e a különböző elnevezésű sürgős levélpostai küldemények jelölésére közös elnevezést rendszeresíteni és az ilyen küldemények feladójától valamelyes egységes díjat szedni.

A javaslat indokolása szerint a közönség szélesebb rétegeit alig érdekli az a körülmény, hogy az általa „sürgős”-nek jelzett levelet a posta miféle utak és módok felhasználásával juttatja a legsürgősebben címezettjéhez. A feladónak az a fontos, hogy az ilyen jelzésű és díjazású levelet a posta az összes rendelkezésre álló s az adott esetekre alkalmazható leggyorsabb továbbítási eszközökkel, — tehát, ha lehet és ha kell, csőpostával, légi uton és külön küldönccel is, de feltétlenül gyorsan továbbítsa és kézbesítse.

Az első pillanatban tetszetősnek mutatkozó eme javaslatot elsősorban éppen a közönségre való tekintettel a német posta nem találta megvalósíthatónak. Főképpen azért nem, mert az egységes tarifával tervezett eme újfajtájú „gyorslevél” után oly magas díjtételt kellene megállapítani, amelyből az összes számbajöhető külön szolgálatok díjai fedezetet nyerhetnének. A magas díjtétel pedig eleve kizárná az új küldeményfajnak a közönség érdekében javaslatba hozott hasznosíthatását.

Ujabb alkalmi levelezőlap kiadását hátaozta el a német posta a Berlin C. (Centrum) 2. számú levélkézbesítő-hivatal fennállásának 100-ik évfordulója alkalmából. E levelezőlapot a berlini postamuzeumban őrzött eredeti után készült rajz, a 100 év előtti egyenruhába öltöztetett levélhordó képe díszíti. A levelezőlap 8 pfenniges benyomott értékjeggyel van ellátva, amely értékjegyet a feladó kívánságára a posta egy külön e célra készült emlékbélyegzővel betűz le, amely emlékbélyegző vizont az ünneplő postahivatal rajzával van díszítve. A levelezőlapot a német posta 25 pfennigért árusítja és azokat egész december hónapban forgalomban tartja.

Érdekes, a német posta találékonyságának és céltudatos szakpropaganda tevékenysége helytállóságának bizonyítéka ama tény, hogy ujabban mind nagyobb tömegű ilyen hivatalos kiadású és képekkel díszít-

tett levelezőlap kiadására talál módot és alkalmat. E képek többnyire egy-egy város kicsinyített látképét mutatják igen éles nyomással. E képek a levelezőlapot díszítik s így annak kelendőségét emelik s amellett megbecsülhetetlen propagandát jelentenek az illető városnak.

A német posta nem is késik e képekkel díszített hivatalos levelezőlapok előállításánál előálló többletköltséget az érdekeltségtől beszédni. E címen 500.000 darab ilyen levelezőlap előállításánál darabonként 1, egymillió darabnál 0.9, kétmillió darabnál 0.8, hárommillió darabon felül 0.6 pfenniget térített meg a német posta az érdekeltséggel, mint előállítási többletköltséget. Az osztrák posta hasonló módon törekszik kirándulóhelyeinek, az ország szebb vidékeinek olcsó propagandát csinálni.

Igen helyes volna, ha a magyar posta megtalálná a módját a hasonló képekkel díszített levelezőlapok forgalombahozásának. Használná ezzel nemcsak a saját forgalmunknak, hiszen a közönség is szívesebben vásárolná ezeket a lapokat, de kimondhatatlan hasznot tudnánk biztosítani vidékeink szépségét külföldön is propagáló eme levelezőlapokkal, városaink és vidékeink idegenforgalmának emelésénél. (Figyelő.)

Angol előkelőségek nagy vitája a telefonról. Oxford lord, Anglia volt miniszterelnöke, aki a lordi méltóságának megszerzése előtt az *Asquith* nevet viselte, a minap egy barátjánál volt ebéden, innen telefonálni akart a feleségének.

— Nagyon szépen megkérlek, — szolt a barátjához, — telefonálj te, mert én még soha nem telefonáltam...

Ez a *soha*, — mint nekünk Londonból írják — érthető feltűnést keltett abban az Angliában, ahol a telefon még a legszerényebb ember használati cikkei közé tartozik.

A közélet egy másik előkelősége azonnal megszólalt s nyilatkozott erről a kérdésről. *Dalsie* lord a *Pullmann-társaság* vezérigazgatója például oda volt a csodálkozástól.

— Egyszerűen nem értem, — mondotta a lord — hogy élhet ma olyan ember Angliában, aki még életében nem telefonált... Én, — azt lehetne mondani, — állandóan füleltem a telefonkagylót. Már ha lefeküdtem az ágyba, még akkor is, ha eszembe jut valami, telefonálok. Ha reggel felkelek, majdnem mindig akad telefonálni valóm. *Pedig 73 éves vagyok.*

Dalsie lord azt mondotta, hogy telefonon sokkal könnyebb beszélni, mint szemtől-szembe.

— Jobb az, ha nem látom a beszélők arcát — mondotta mosolyogva, — ilyenkor

nyugodtan lehet mindent a „szemük közé” vágni.

Southwark lord azt mondotta, hogy bizony ő sokáig idegenkedett a telefontól.

— Nyolc évvel ezelőtt, — beszélte — 64 éves voltam s még mindig fáztam attól, hogy a telefont bevezetessem a házamba. De a feleségem annyit könyörgött, hogy végre ráállottam. Mondhatom, hogy a szószoros értelmében szerelmes lettem a telefonba. Ma már nem tudnék nélküle élni. Egyszerűen nem értem *Oxford* lordot.

Amikor *Oxford* lordnak hírül vitték ezeket a nyilatkozatokat, a volt miniszterelnök nagyot nevetett:

— Én mégsem fogok telefonálni... Meg fogok halni, de nem kiabálok bele a telefonkagylóba... Nem én...

Newyork és Stockholm között november 30-án, London és Bécs között pedig december hó 1-én nyitották meg a közvetlen távbeszélő forgalmat. A beszélgetések kitűnően sikerültek.

Miniotti-féle táviró. A comoi 1927. évi táviró-, távbeszélő- és rádió-kiállításon nagy feltűnést keltett Giovanni Miniotti turini táviró-főtisztviselő új találmánya, az úgynevezett „jelelraktározó-készülék”, melyen a táviratokat egy a Siemens gyorstáviró lyukasztóhoz hasonló különleges 30 billentős írógép segítségével, tetszés szerint Baudot- vagy Hughes-rendszerre lehet átadni, amikor is e gépek aztán az így átvett jeleket automatikusan továbbítják a vezetékre.

Ezen elmésen konstruált írógépre egy öt sor környílásos vízszintes fekvésű ferdefogú korong van felszerelve. Az írógép billentőinek lenyomására a korong bal felé mozdulatokat tesz. Amikor a korong egy az írógép hátsó részén felszerelt golyótartály alá kerül, a billentők lenyomására a tartályból az áram kombinációnak (plus-minus billentőnek) megfelelően, meghatározott számú golyócskák esnek a korong öt sor környílásaiba. A nyílásokban a golyók a roulette játékhoz hasonlóan félig kint vannak. Miután a golyócskák hívatásukat teljesítették, egy billentő lenyomására ismét visszatérnek a tartályba.

A lyukacsos korongon, azzal ellentétes irányban, egy ótágú kar (adó) mozog, mely a golyó-összeállításnak megfelelően az áramot a vezetékre adja azáltal, hogy a különböző elhelyezésben kiálló golyócskák felsőrészeit súrolja. E kar egy elektromágnes mozgatja. Egy a korong közepére szerelt és a karral együtt mozgó rúdfogantyú mutatja az átvívó állását, vagyis az elraktározott jelek mennyiségét.

Ha a kezelő a maximális jelelraktározást elérte, egy csengő szólal meg és amíg a távirógép (Baudot v. Hughes) az előkészít-

tett jeleket automatikusan továbbadja, a tisztviselő más munkát végezhet. A továbbított táviratok helyességét a távirász az ellenőrző szalagról figyelheti.

A Miniotti-féle adónál a Siemens és Cread gyorstávirónál használt perforált szalagra nincs szükség, mert az írógép jeleket egy közbeiktatott készülék segítségével azonnal közvetlen átadja a távirógépnek, így a táviratozás gyorsabb és biztonságosabb.

Miután a kezelő nem közvetlen Baudot- vagy Hughes-gépen továbbítja a táviratokat, e gépek billentőzete, Hughes-gépen a pecekház és a szán is feleslegessé válik. A távirász nincs kötve az említett két rendszernél okvetlen betartandó ütemhez, mert az írógépen bármilyen gyorsan dolgozhat.

A két egymással levelező állomás azonnal értesülhet az esetleges vonalzavarról és a kérdéses táviratokat azonnal tovább rendezheti.

Miután az írógép az elraktározott jeleket automatikusan, szünet nélkül továbbítja, a távirász közben a leadandó táviratokat feladási idő szerint rendezheti, a már leadottak továbbítási rovatait kitöltheti, a levelezési jegyzőkönyvbe beírhatja, a kétes írásúakat ellenőrének bemutathatja, szóval más munkát is végezhet, anélkül, hogy kénytelen lenne a továbbítást megszakítani.

A jelátvitel nem mechanikai, hanem elektromos úton történik, a hiányzó Hughes-szán stb. surlódása nem hathat zavarólag, a gépek forgása egyenletesebb, a táviratok továbbítása hibátlan.

Miniotti szerint az ő adójával a munkateljesítmény 50%-al emelhető.

Az új találmányt Olaszországban Turin—Milánó, Turin—Róma, Róma—Nápoly, továbbá Franciaországban Páris—Bordeaux, Spanyolországban Madrid—Cartagena—Malaga között, valamint Berlinben is kiváló eredménnyel kipróbálták.

Harnyay János postafőfelügyelő.

Vizsgálati osztályok szervezete a német postánál sokban eltér a mi hasonló berendezéseinktől.

A postai bünesetek, visszaélések vizsgálata a főigazgatóságoknál szervezett nyomozó-irodára van bízva. A berlini postafőigazgatóság mellett működő eme nyomozóirodában állandóan hat, e különleges szolgálatra kiképzett szakelőadó, mint vizsgálóbiztos dolgozik. Ezek mindegyikének a lakásán is van távbeszélő állomás felszerelve. Közülök felváltva egy állandóan, tehát éjjel-nappal szolgálatot tart, úgy hétköznap, mint vásár- és ünnepnap.

A szolgálatban levő vizsgálóbiztosnak állandó rendelkezésére áll egy szolgálati gépkocsi (személyautó) is. Ennek gépkocsive-

zetője szintén éjjel-nappal elérhető, mert ennek lakásán is van telefon felszerelve.

A berlini postafőigazgatóság eme nyomozó-irodája szervesen bekapcsolódik a berlini államrendőrség elnöki osztályában külön megszervezett postabűnügyi csoportjába, mely egy detektív főfelügyelő vezetése mellett kizárólag postai bűneseteket nyomoz és hat titkosrendőrt foglalkoztat. E hivatásos nyomozó közegek mellé gyakorlati kiképzésre a szükséghez mért számban postai alkalmazottak vannak még beosztva, kiket azután a német posta az alább tárgyalandó postai megfigyelő állomásokon használnál fel.

Az államrendőrség eme külön postabűnügyi csoportjának összes hivatali helyiségeiben, valamint a csoportvezető és a beosztott titkosrendőrök lakásán felszerelt távbeszélő-állomások szintén postai szolgálati állomásokként szerepelnek.

Minthogy az ide beosztott titkosrendőrök is állandóan csak postai bűnesetekkel foglalkoznak, azok lassanként az összes postai szolgálati teendőkhöz a legteljesebb jártasságra tesznek szert. A postai vizsgálóbiztosoknak eme rendőrségi tisztviselőkkel való együttműködése a zavartalan és kölcsönös megértésen alapulván, a legszebb eredményeket hozza úgy, hogy Berlinben alig-alig fordul elő felderítetlen postai visszaélés, avagy bűneset.

A berlini nyomozó-irodán kívül a főigazgatóság öt legnagyobb hivatalánál helyi megfigyelő-állomásokat is tartanak fenn. E megfigyelő-állomásokon többnyire a rendőrségi postabűnügyi csoportnál gyakorlatilag kiképzett, tevékeny s feltétlenül megbízható tisztviselők teljesítenek állandó szolgálatot.

A helyi megfigyelő-állomásokhoz beosztott nyomozó tisztviselőknek jogukban áll a felügyeletükbe osztott idegen postahivataloknál is ellenőrző szemlét tartani és megfigyelni, vajjon az illető hivatalok biztonsági berendezései megfelelnek-e a szabályok által előírt, avagy a helyi körülmény által megkívánt követelményeknek. A felügyeletükhöz tartozó hivataloknál esetleg előfordult postai nyomozásokat, szolgálati cselekményeket, házkutatásokat, stb. szintén a helyi megfigyelő-állomások tisztviselői foganatosítják. Ha azután súlyosabb esetről van szó, kívánságukra esetleg a főigazgatóság nyomozó irodájából kirendelt vizsgálóbiztos, esetleg a rendőrség külön postabűnügyi csoportjának hivatásos nyomozó közegei is támogatják a megfigyelő-állomás tisztviselőjét külső munkájában.

Hasonló felügyelő-állomásokat (Überwachungsstelle) szerveztek a többi német postafőigazgatósági kerületekben is. Így

Hamburg, Hannover, Dortmund, Düsseldorf, Köln, Koblenz, Frankfurt (Main), Leipzig, stb. már valamennyi felállította ezeket — leginkább a mi volt kerületi felügyelőségünkhöz hasonlítható figyelő- és felügyelő-állomásokat.

E felügyelő-állomásokat rendszerint egy magasabb állású közigazgatási tisztviselő, mint referens vezeti, akihez azután több nyomozó tisztviselő van beosztva s így körülbelül ugyanazt a hatást és szerepkört töltik be az igazgatósági kerületekben, mint a berlini főigazgatóságnál említett nyomozóiroda és helyi megfigyelő-állomások együtt.

A mi berendezésünktől erősen eltér az a hatáskör, amely a Berlineken kívüli kerületi igazgatóság postai vizsgáló közeget postai nyomozásoknál megilleti. Nevezetesen a vidéki kerületi igazgatóságok vizsgálóbiztosai ebbeli minőségükben legtöbbször, mint rendőrtisztviselők, illetve mint ügyészi megbízottak járnak el s így önálló házkutatási és személymotosási jog illeti meg őket a törvény által megszabott esetekben, hivatásos rendőr, illetve ügyészi közeg közbenjövete nélkül is.

Berlinben erre azért nincs szükség, mert ott minden postai bűnügyben a rendőrség külön postabűnügyi csoportjának bevonásával történik a nyomozás.

Nagy súlyt helyez a német posta a vizsgálati és nyomozati cselekményeknek, bűnjeleknek a bűnügyi tudomány által összeállított eszközök és módszerek által történő felülvizsgálására.

Különösen a bélyeg, értékcikkek, aláírássok, bélyegzőlenyomatok, postai okmányok hamisításának felismerésénél juttat nagy szerepet a quarclámpa ultraviola sugarainak, melyek a hamisítást nyomban felfedik s a küldemények másodszori lezárására használt idegen ragasztó anyagot is az elváltoztatott színről azonnal elárulják.

A vidéki kézbesítő szolgálat javításának kérdése a német postát is erősen foglalkoztatja. A német posta igazgatótanácsának albizottsága is ezzel a kérdéssel foglalkozott legutóbbi ülésén. Az albizottsági tárgyalás anyagából megtudjuk, hogy a gazdag és lényegesen jelentősebb anyagi eszközökkel rendelkező német posta vidéken a háború óta átlag csak egyszer és pedig rendszerint a délutáni órákban kézbesített, hogy a reggel megjelenő fővárosi lapokat is előfizetőikhez juttathassa.

A vidék parlamenti képviselői most azután egységes rohamot intéztek a posta költségvetésének parlamenti tárgyalásánál a posta vezetősége ellen és a vidék postaközlekedésének és a vidék népének az eddiginél lényegesen előnyösebb kiszolgálását követelték. Követelései főként a korábbi s

hétköznapiokon lehetőleg a kétszeri kézbesítés rendszeresítésére, a postacsomagok jobb és előnyösebb szállítására és a felvevő szolgálat javítására, a vidéki postai szervek tervszerű fejlesztésére vonatkoznak.

E kívánságok lehető teljesítése céljából a német posta a vidéki postaszállításnak gépkocsi üzemesítésére határozta el magát. Az új postaszállító gépkocsijáratok egy-egy vasúti állomástól, mint kiágazási pontból indulnak ki és az üzemképes országúton megmaradva, a postaanyagot az útközi legkisebb községbe is elszállítják. A postaszállító gépkocsi az országúton nem hagyja el, tehát a félreeső postahivatalok és postahelyek kedvéért az útvonalról le nem tér, hanem az érdekelt postai szervek maguk kötelesek postájukat a gépkocsi megállóhelyeken a kocsi vezetőtől átvenni és a postahivatalig alkalmas módon továbbszállítani éppen úgy, mint a vasútmenti postahivatalok maguk kötelesek a mozgó vagy kalauzpostával érkező anyagnak a pályaudvarokon való átvételéről és a községbe beszállításáról gondoskodni. E terv megvalósítása esetén a vidék eddiginél lényegesen gyorsabban és biztosabban jut majd postájához.

Az eredeti terv szerint a gépkocsijáratok naponként kétszer érintenék az útközi postai szerveket.

E terv végrehajtása óriási anyagi áldozatot jelent, s megvalósítását több költségvetési éven keresztül tervezi a német posta. Egyelőre csak 23 postafőigazgatósági kerület 60 hivatalánál tesznek údevonatkozó kísérleteket kisebb, e célra gyártott gépkocsikkal.

Közigazgatási szolgálatra való alkalmazáshoz Németországban a jogi, illetve mérnöki, tehát egyetemi iskolai végzettségen kívül általában még egy közigazgatási gyakorlonki vizsga eredményes letételét is megkövetelik. Ezt a közigazgatási alapvizsgát ott Gerichts-, illetve Regierungsreferenderprüfung-nak hívják. Ez alapvizsga nélkül a postai magasabb, tehát közigazgatási szolgálatban való alkalmazásra sem lehet számítani.

A német posta azonban a közigazgatási szolgálatába csak ama Gerichts-, illetve Regierungsreferenderprüfungot tett jelöltek veszi át, kik a most említett általános közigazgatási alapvizsgán kívül az ú. n. Postassessorprüfungot, posta közigazgatási gyakorlonki vizsgát is sikerrel letették.

Azokat a forgalmi karhoz (ott „Beamten des gehobenen mittleren Dienstes”) tartozó fiatalabb tisztviselőket, kik az előírt iskolai végzettség megszerzése után a kettős közigazgatási alapképesítést megszerezték, eddig a német posta szívesen előjegyezte a

közigazgatási kar kiegészítésére való behívás céljaira. Ezeket a tisztviselőket azután — megfelelő szolgálat után a posta közigazgatási tisztviselői sorába átminősítették, ki-nevezték.

Most újabban ismét két ilyen törekvő forgalmi karhoz tartozó tisztviselőnek engedték meg a közigazgatási alkalmazáshoz szükséges Postassessor vizsga letételét. Ezzel kapcsolatban azonban a postaminisztérium rendeletet adott ki, mely a jövőre nézve egyszer és mindenkorra beszüntette a német posta közigazgatási karának ilyen átminősítés útján való kiegészítését.

Megállapítja ugyanis a szóbanforgó rendelet, hogy ez idő szerint a német posta közigazgatási karában üresedésre számítani úgy sem lehet. A jövőben beálló esetleges üresedéseket pedig minisztertanácsi határozat alapján fiatalabb Gerichts-, illetve Regierungsassessorok (törvényszéki, illetve közigazgatási gyakornokok — ülnökök) részére kell fenntartani, hogy azok részére az eredeti pályaválasztásuknak megfelelő előhaladást biztosítani lehessen. E tilalom alól jövőben még az esetben sem lehet kivételt tenni, ha valamely forgalmi karbeli tisztviselő az átminősítés összes alaki feltételeit (iskolai és közigazgatási vizsgák) utólag megszerezné, mert az ilyen tisztviselők előrehaladottabb életkora a posta közigazgatási szolgálatra kívánt új beosztását szolgálati érdekből nem teszi kívánatossá.

A német posta 1926. évi jelentésében olvassuk, hogy 1926. évben a német posta 19.5 millió birodalmi márkát, tehát több mint 20 millió pengőt fordított az alkalmazottak lakás inszégének csökkentésére. E hatalmas összegből 1926. év folyamán 4931 (1925. évben csak 3871) különböző méretű új lakást épített tisztviselők, altisztek és állandó munkások számára.

Ugyanott közölt adatokból kitűnik, hogy a tisztviselőkre átlag és személyenként 26.88 nap szabadság és a férfi alkalmazottakra átlag 15.5, a nőkre 19.34 betegségnapi esett.

Az államfő szerencsekívánó és elismerő kéziratára tudvalevően minden német állami alkalmazott számot tarthat, ha állami alkalmazásban megszakítás nélkül 40 évet betöltött.

Eme legfelsőbb kézirat kiállításának előfeltételeit — éppen a sokoldalú igénylésre tekintettel — most újból szabályozták.

Az új szabályozás szerint az elismerésre számot tarthat minden állami alkalmazott, aki akár mint munkás, altiszt vagy tisztviselő, bármely közalakulatnál (városi, megyei, állami, katonai, vasút, posta szolgálat stb.) 40 évet tényleges szolgálatban tölt el;

e szolgálatokban azonban 30 napnál hosszabb megszakításnak lenni nem szabad. A postánál például a postaügynöki szolgálat is beszámít.

Koszorut — hivatalból — helyeztet ujabban a német postaminisztérium a hosszabb, érdemes szolgálat után elhalt postai alkalmazottak koporsójára, legyen az akár tisztviselő, akár altiszt, akár pedig állandó munkás. Az e címen felmerülő költségeket, amelyek a körülményekhez képest bizonyos hátrókat meg nem haladhatnak, a postaminisztérium hitele terhére kell hivatalból elszámolni.

A francia posta is tarifaemelés előtt áll. Legalább erre enged következtetni a francia igazgatásnak alárendelt hatóságaihoz intézett rendelete, mellyel valamennyi jelenleg érvényben lévő díjszabási tétel felülvizsgálását rendelte el. E felülvizsgálat során azt kell megállapítani, hogy a jelenlegi díjak tényleg fedezik-e az éretük biztosított postai elenszolgáltatás összes önköltségeit.

E felülvizsgálat során a személyzet minden egyes tagjának jogában áll a díjtáblák egyszerűsítése, illetve indokolt emelése érdekében önálló tervezetet — a hivatalos út betartásával — bemutatni.

A felülvizsgálat célja: a francia posta tervbe vett fejlesztéséhez szükséges költségtöbbletnek megfelelő alakban a postát igénybevevő közönségre való áthárítása. (k. j.)

A telefonkészülék — mint gépember. Wensley, amerikai mérnök találmánya a gépember, amely a hanggal telefon útján közölt parancsokat végrehajtja. A készüléket hanghullámok hozzák működésbe, amelyek különböző magasságnak megfelelően gyűjtják fel a készülék elektroncsöveit és a gép jelzést ad vissza arról, hogy pl. valamilyen tartályban milyen magas a víz; működésbe hoz különféle gépeket és mindenben teljesíti az adott parancsokat. Mint-hogy a parancsokat hanghullámok közvetítik, a gépembert bármilyen távolságban is lehet működtetni. A feltaláló azt állítja, hogy készüléke rövidesen teljesen feleslegessé teszi a háztartási alkalmazottakat.

Gyakorlati oktatás Németországban. A berlini elemi iskolákban a legkézzelfoghatóbb szemléltető módszerrel tanítják a tanulókat. A tanulók valódi telefon-, táviró-készülékekkel, telefonnévsorral és más postai felszerelésekkel tanulják meg, hogyan is kell egy postatisztviselőnek dolgoznia. A polgári és kereskedelmi iskolák felsőbb osztályaiban ezt a szemléltető oktatást nálunk is be kellene vezetni. Nagy hasznára volna ez nemcsak a közönségnek, hanem a magyar postának is.

Távbeszélő kezelőnek hallási képességének megvizsgálása. A francia fővárosban régóta panaszkodnak a telefonelőfizetők a központi kezelőnek figyelmetlensége miatt. E panaszok megvizsgálására bizottságot küldöttek ki, amelynek egyik ülésén Bonin igazgató beszámolt a vizsgálatok eredményéről.

— A közönség főképpen amiatt panaszkodott, — mondotta többek között, — hogy a kezelők nem hallják a bemondott számokat. Ezek a panaszok arra késztették az igazgatóságot, hogy a telefonkísasszonyok hallási képességét vizsgálat alá vesse.

Persze ilyen vizsgálatot megejteni csak a gép képes. Egy elmés technikus megszerkesztette az „audiometer”-t, amelynek segítségével hajszálnyira pontosan meg lehet állapítani, mekkora valakinek a hallási képessége.

— Ezzel a készülékkel — folytatta az igazgató — igen jó eredményeket értünk el. Megállapítottuk, hogy azok ellen a kísasszonyok ellen, akiknek a hallását az audiometer jónak regisztrálta, igen kevés panasz merült fel. Viszont azok ellen, akik az audiometer előtt nem állották meg a vizsgát, mindig zsémbelődött a közönség.

A bizottság elhatározta, hogy ezentúl minden kísasszonyt, aki telefonos szolgálatra jelentkezik, legelőször abból a szempontból kell megvizsgálni, van-e jó hallása vagy sem?

Bár a tapasztalat azt igazolja, hogy a gyenge hallásúak telefonon sokkal jobban hallanak, a telefonszolgálatra beosztott személyzet hallóképességét mégis kívánatos volna nálunk is megvizsgáltatni, mert egészen bizonyos, hogy a panaszok egyrészt a személyzet hallóképességének gyengesége az okozója.

A hallóképesség megvizsgálásánál azonban még sokkal fontosabb a távbeszélő kezelők figyelő képességének, illetőleg készségének és ügyességének a megállapítása. Mindenki tapasztalhatja, hogy gyakran helytelen kapcsolást kap akkor is, amikor a kért számot helyesen ismételték. Ilyenkor a kezelő vagy elfelejtette a hívó számot vagy helytelen hüvelybe kapcsolt, szóval figyelő készsége, esetleg ügyessége nem megfelelő.

Bécs filatelista világkongresszusra készül. Bécsi filatelista körökben nagyarányú előkészületeket tesznek a jövő évi Bécsben megtartandó filatelista világkongresszusra. A kongresszuson sok külföldi bélyeggyűjtő vesz majd részt. A bécsi filatelista egyesület a kongresszus előkészítése kapcsán azzal a kérdéssel fordult az osztrák postaigazgatósághoz, hogy mivel a kongresszussal egyidejűleg tartják meg Bécsben a

„Deutsche Sengerbundfest”-et is, a posta adjon ki ez alkalomból jótékonysági bélyegeket, amelyek a bécsi idegenforgalom céljait is szolgálják. Az osztrák postaigazgatóság húzódozik a jótékonysági bélyegek kibocsátásától, mert a legutóbbi alkalommal ez nem járt azzal az anyagi eredménnyel, amelyet vártak. A jótékonysági bélyegek kibocsátását Svájc kezdte meg 1915-ben és ez az akció kitűnően sikerült. Ausztriában először Beethoven képeivel jelentek meg az első jótékonysági bélyegek, amelyeket Mozart, Schubert, Haydn és Johann Strauss emlékbélyeg-szériák követtek. Ezeket a bélyegeket akkoriban háromezer koronáért árulták, az árak mostanában két schillingre szökkent fel.

Az 1924-ben kibocsátott jótékonysági bélyegsorozat már kevésbé sikerült és a nyomorgó művészek, akiknek javára az akciót rendezték, igen csekély összeghez jutottak. 1926-ban a Nibelung-szériával szerepelt a posta, ez a sorozat azonban még kisebb sikert ért el, mint az előbbieket. Művészi szempontból külföldön nem tartják egészen sikerültnek az osztrák bélyegek kiállítását, ennek tulajdonítható, hogy Svájcnak mindig nagyobb sikere van hasonló akciókkal. Az osztrák gyűjtők különben legújabbban ismét a régi ausztriai, lombardiai és a régi magyar bélyegek gyűjtését favorizálják. Kedveltek még a bécsi filatelisták körökben az angol és a francia gyarmati bélyegek. Érdekesebb, hogy a nemzetközi bélyegritkaságok elárverezésénél az utóbbi időben kizárólag amerikaiak szerepelnek, mint vevők. Mégpedig leginkább saját ritkaságaikat vásárolják vissza Európától. Éppen emiatt számítanak a filatelisták kongresszus előkészítői nagy érdeklődésre, mert a bécsi bélyeggyűjtők tulajdonában igen sok amerikai ritkaság van, amelyeket a kongresszussal kapcsolatosan rendezendő bélyegaukciók során el fognak árverezni.

Új rádióállomások. Németországban Köln, Aachen, továbbá Zeesen nagy rádióadóállomását karácsony előtt üzembe helyezték. Próbaüzemük január hó végéig fog tartani. A próbaidő letelte után a végleges üzemet ünnepélyes keretek között fogják átvenni. A Zeesen-i adó T alakú antennával fog dolgozni, amelynek hossza 380 m; az 5 bronzszáלבól álló antenna szélessége 12 méter. Az antenna levezetés 3 szállal van képezve, amelyek közvetlenül az adóépületbe való bevezetés előtt egyesítve vannak.

Lengyelországban már az ötödik szórázóadóállomást helyezték üzembe a m. év december havában. Ezt az új állomást Wilna kapta és 0.5 kilowatt teljesítménnyel fog dolgozni. Jelenleg próbaadásokat végez; végleges hullámhosszát még nem állapították meg.

Brit-Indiában is hódít a rádió. A már üzembe helyezett Bombay-i adóállomáson kívül Kalkuttában fognak újabb szórázóadóállomást építeni. Az új állomás 1928. augusztus havában fogja működését megkezdeni.

Norvégiában Bregen rádió a napokban megkezdte rövidhullámú adását is (30 m). A jövőben tehát az eddigi hullámhosszon kívül (370,4 m) rövidhullámon is közöl műsort.

Törökországban Angora rádióállomása kísérletképpen minden éjjel, 1800 méteren ad. Az állomás 6 kilowatt teljesítménnyel dolgozik.

Japánban a detektorvétel kiterjesztése végett a japán kormány elhatározta, hogy az 1 kilowattos adókat 10 kilowatt teljesítményre fogja emelni.

Radio-Paris (1750 m) állomás lámpateljesítményét, amely jelenleg 12 kilowatt, 150—200 kilowattal fogják emelni, ami körülbelül 50 kilowatt lámpateljesítménynek fog megfelelni.

Teész Frigyes.

A Budapest—Nürnberg közti közvetlen távbeszélő áramkörön, mely az új Budapest—Wien közti távbeszélő kábelbe van beépítve, a forgalom a m. é. december hó 21-én megindult. Az új nagytávolságú közvetlen összeköttetés a Magyarország és Délnémetország közti távbeszélőforgalom gyors lebonyolítása szempontjából nagy jelentőségű, mert ezeket a beszélgetéseket eddig csak Wien közvetítésével lehetett kapcsolni.

Az osztrák—svájci távbeszélő kábel osztrák szakaszán, mely a Wien—Nürnberg közti kábelből Linznél ágazik ki és Salzburg, Wörgel, Innsbruck érintésével Bludenznél éri el a svájci határt, az építési munkálatok serényen folynak. Mivel a kábel svájci szakasza Oberrieth—Zürich—Basel—Genf között már elkészült, az új kábel a forgalom felvétele a közel jövőben várható.

Az osztrák—svájci távbeszélőkábel üzembe helyezése a magyar—svájci és magyar—francia távbeszélőforgalom további fejlesztése valamint a legújabbban megnyílt magyar—angol forgalom szempontjából is igen nagy jelentőségű.

A jó távbeszélő-összeköttetés előnye. Német ipari körökben nagy érdeklődést keltett a legújabb időben egy Párisal megkötendő nagyszabású üzlet. A megkötendő szerződés tervezete már készen állott az aláírásra, amikor hirtelen a szerződés tervezet gyökeres megváltoztatása vált szükségessé. Mivel a szerződés aláírásának 3 napon belül meg kellett történnie, a több nagy ipari érdekeltiséget érintő tervezet újbóli elkészítése ilyen rövid idő alatt csak úgy volt lehetséges, hogy az egész anyagot a francia—német érdekeltségek előbb távbeszélőn egymással letárgyalták, ami a kitűnően működő német-

francia távbeszélőforgalom mellett sikerült is. Ebből az egy üzletből kifolyólag a mindkét irányban folytatott távbeszélgetések után a kritikus 3 nap alatt kereken 30.000 francia frank beszélgetési díj folyt be.

Új 50 kilowattos rádióállomás felállítása Genfben. A svájci Marconi-társaság mérlegelve a népszövetség hírszolgálatának fontosságát, Genfben új 50 kilowattos rádiótávíró gyorsadó felállítását határozta el,

melynek hatótávolsága rendes légköri viszonyok mellett 3000 kilométerig terjed s így nemcsak Európa összes helyeivel, hanem Ázsiával és Északafrikával is levelezni fog. Ebből az alkalomból a genfi vevőberendezéseket is átalakítják és bővítik.

Egyidejűleg a Marconi-társaság Genfben üzemhivatalt is állít fel, mely éjjel-nappal a közönség rendelkezésére fog állani s mely a táviratokat rádió úton közvetlenül továbbítja.
Dr. Havas Ferenc.

H I R E K.

Vezérünket és helyettesét értesülésünk szerint a minisztertanács 1928. évi április 30-ig szolgálatukban visszatartotta. Olvasóink előtt sem volt titok Vezérünknek komoly elhatározása, hogy az 1927. év végével a tényleges szolgálattól megváljik. A minisztertanács azonban győzött miniszterünknek ama felfogása, hogy a budapesti automata központnak az év folyamán előfordult vas- és fémmunkás-sztrájk következtében elmaradt üzembehelyezését még az a két vezérferfi eszközölje, kiknek fáradhatlan munkássága és törhetetlen akarata ereje ez évtizedekre szóló nagy alkotást végül is tető alá hozta. A minisztertanács döntése a postaszemélyzet széles rétegeiben osztatlan meglepedést keltett.

A kerületi igazgatóságok vezetőinek, valamint a vezérigazgatóság ügyosztályvezetőinek bevonásával december hó 12. és 13-án a vezérigazgatóságnál igazgatói értekezlet volt. Az igazgatói értekezlet többek között az új Fegyelmi Rendtartás és a Postamesteri Szabályzat-tal foglalkozott. Az igazgatói értekezlet mindkét nagy horderejű szabályzatot lényegtelen változásokkal magáévá tette. A szükségesnek vélt stiláris módosítások után mindkét szabályzat belátható időn belül miniszteri jóváhagyás alá kerül.

A „Postásnapokról“. Lapunk első számának külföldi szemle rovatában „Postásnapok” címmel közöltük, hogy a német postaminisztérium újabban a kerületi postaigazgatóságokat „postásnapok” rendezésére útastította.

Örömmel vettük tudomásul, hogy a pécsi postaigazgatóság agilis vezetője már 2 évvel ezelőtt megrendezte Pécsen az első „Postásnapot” és azóta ezeket évről-évre megismétli. Az összejöveteleknek értekezlet jellege van, amelyekre mindenkor meghívták a kereskedelmi és iparkamarát, a kereskedők testületét, az ipartestületeket, a

gyáriparosok szövetségét, Baranyavármegye gazdasági egyesületét, a pénzügyintézeteket és a helyi sajtó képviselőit. Az első értekezlet megkezdése előtt bemutatták a megjelenteknek a távirda és távbeszélő központ működését és műszaki berendezéseit. Az értekezleteken az igazgatóság egyik tisztviselője előadást tartott. Így az egyik az előadásnak tárgya volt a postai küldemények továbbításának és kézbesítésének gyorsítása érdekében már megtett és tervbe vett intézkedések ismertetése, egy másik értekezleten pedig a távirda és távbeszélő szolgálat fejlesztéséről volt igen érdekes előadás.

A szakfelolvasás után élénk megbeszélés fejlődött ki különösen a kereskedelmi és ipari körök kívánságairól, amelyek keretében igen érdekes és értékes felszólalások hangzottak el.

A különböző érdekkörök meleg szeretettel karolták fel a közvetlen érintkezésnek ezt a módját, tömegesen jelentek meg az értekezleteken és több olyan eszme is merült fel, amelyek alapján tett intézkedések a gyakorlatban nagyon jól beváltak.

Ezek az értekezletek kitűnt az is, hogy a közönségnek egy része kerüli a panasztételt, amiért aztán egyes fennálló anomáliákat a posta vezetőségének gyakran nincs is módjában orvosolni, ellenben amikor a közvetlen érintkezésnél tudomásra jutnak, könnyű szerrel küszöbölték ki azokat.

A pécsi sajtó részletes cikkeiben nagy elismeréssel számolt be az értekezletről, amelyek a posta megbecsülését mindenütt emelték.

Az értekezletek kétségen kívül beigazolták, hogy a külső élet tényezőivel való közvetlen érintkezésből intézményünk fejlődésére csak előnyök származhatnak. A szerzett tapasztalatok alapján célszerű volna tehát, ha a német postaigazgatás

által már elrendelt „Postásnapok” tartását vagy legalább a pécsiekhez hasonló értekezletek rendezését a magyar postaigazgatás is kötelezően rendelné el.

A „M. kir. postai jóléti alapítvány” működése. A m. kir. posta személyzetének jóléti, fogyasztási, takarékos és hitelszövetkezetéből, a jóléti csoportot illető vagyontelekek kiválasztásával és ennek a vagyonnak felhasználásával létesített „M. kir. postai jóléti alapítvány” vagyonát, az alapító levél szerint az erre rendelt kezelési bizottság teljes vagyoni felelősség mellett kezeli. A kezelési bizottság Demény Károly államtitkár, postavezérigazgató úr elnöke mellett a m. kir. postavezérigazgató helyetteséből, a m. kir. postavezérigazgatóság A) és B) főosztályának, az 1., 2. és 3. ügyosztályának, valamint a m. kir. posta központi számvevőségének vezetőiből, továbbá a m. kir. postavezérigazgató által a postaegyesületek központi bizottsága javaslatára kirendelt 3 tagból alakul. E szerint a kezelési bizottságnak jelenlegi tagjai: Kolossváry Endre h. államtitkár, dr. báró Szalay Gábor postafőigazgató, Kol Ferenc c. h. államtitkár, Soós Gyula, dr. Alkér Sándor, dr. Voit Pál postafőigazgatók, Kiss Lajos posta számvevőségi főigazgató, Eberhardt János postafőigazgató, dr. Tóth Kálmán postaigazgató és Jancsó János postahivatali igazgató. A kezelési bizottság az alapítólevél rendelkezésének megfelelően havonként ülést tart, amelyeken a bizottság az alapítvány ügyeit tárgyalja. A bizottság első ülését 1927. évi május hó 7-én tartotta s a november hó 24-én tartott legutóbbi ülésig hétszer ülésezett. Az eddig tartott üléseken a bizottság az annak idején megindított, az alapítvány különleges jogi helyzetével azonban össze nem egyeztethető különböző akciók likvidálásán kívül túlnyomórészt az üdülőtelepek létesítése, fenntartása s a személyzet minél nagyobb rétege által való igénybevétel lehetőségének kérdéseit és az ezzel kapcsolatban felmerült anyagi ügyeket tárgyalta. Ezek között kiemelendő, hogy a szentendrei üdülőtelepen létesített építmények költségeinek fedezésére a bizottság eddig 68.000 P kifizetését engedélyezte s ugyancsak a szentendrei üdülőtelep épületének a vízáradás és jégtorlódás elleni védekezés céljából szükséges munkálatoknak 11.000 P költséggel való foganatosításához hozzájárult. Az üdültetési és gyermeknyaraltatási akcióknak lebonyolítása, a karácsonyi gyermekfelruházási akciónak a múlt évvel azonos keretben való engedélyezése is ezeknek az üléseknek volt tárgya. A kezelési bizottság ülésein történt bejelentések szerint a személyzet közül az üdültetés ked-

vezményeiben 316-an részesültek, a gyermeknyaraltatási akció pedig 146 postás-gyermek nyaraltatását tette lehetővé. Az alapítvány fennállásától kezdődően, vagyis a múlt évi május-szeptember hónapok folyamán a személyzet arra rászorult tagjainak összesen 6249.40 P segélyt folyósított, temetési segély fejében pedig 26791.50 P-t fizetett ki.

A november hó 24-én tartott legutóbbi ülésen foglalkozott a bizottság a Balatoni szövetség balatonfüredi üdülőházában három szobának az alapítvány részére való megszerzésének kérdésével. A bizottság különös tekintettel arra, hogy a három szobának megvételével a személyzet arra szoruló tagjainak a balatonfüredi gyógyfürdő használatára nyújt módot és lehetőséget, elhatározta egy kétágyas és két egyágyas szobának az alapítvány által való megvételét. A Kőszegen létesítendő postai árvaház és aggok háza ügyét is tárgyalta a bizottság s egyhangú határozattal amellett foglalt állást, hogy a jelzett célra Kőszeg város által felajánlott 10.000 négyzetméteres területre vonatkozó ajándékozási szerződés, a város által kívánt feltételek mellett az alapítvány nevében megkötessék.

Az alapítvány vagyonkezelésére és fenntartására vonatkozó több kisebb ügy elintézésén kívül a bizottság jóváhagyólag tudomásul vette, hogy a múlt évi október hónapban a személyzet részére folyósított segélyek 1160 P-t tettek ki, temetési segélyekre pedig 4081 P fordított.

Szerkesztői üzenet

Komárom 4, Győr 2, Budapest 503, Bonyhád, Szarvas, Budapest 70. Hálás köszönet a gyűjtött előfizetőkért. Minden új előfizető a lap terjedelmének és színvonalának emelését jelenti.

Dr. M. F. Debrecen. Örömmel várom irásodat. A régi postáknak egyes-bajos dolgai bizonyára általános érdeklődést keltenek. A letűnt világ eseményei megérdemlik az ismertetést. Az általános postatörténet adatainak levéltéri kutatása fáradságos munka ugyan, de nemcsak a krónikásnak szerez nagy élvezetet, hanem a személyzetnek is tanulságos.

Szerkesztőbizottsági ülés ezentúl a hónapnak harmadik péntekjén lesz.

Kiadó: Dr. LŐRINCZY GÁBOR
m. kir. postatitkár.